

DAVIDIS GERTMANNI
EXERCITATIO
ANTI-RÖELLIANA,
Qua, Pauli doctrinam ab ei per
ALEXANDRUM
HERMANNUM RÖELLIUM,

In Academia Ultrajectina Theologiae non ita pridem
Professorem,

In
COMMENTARIO IN PRINCIPI-
UM EPISTOLÆ AD EPHESIOS,

Afficto absoluto Electionis decreto immunem esse,
Ex infinita Dei Sanctitate deducitur, atque inde simul,
fidei & salutis fundamentum evertere id,

Contra
CHRISTOPHORUM MATTH.
PEAFFIUM,

Theologum & Cancellarium Tubingensem,
asseritur.

ALTONAVIÆ,
TYPIS JOD. HENR. BAAK, M. D. CC. XXIX.

diss. A
27

44. A 171 (27)

~~XXXVII~~

V I R O
SUMME REVERENDO, MAGNI-
FICO, EXCELLENTISSIMOQUE,
DOMINO

JO. ANDREAE
GLEICHIO,
S. S. Theol. Doctori Celeberrimo,

Proto Synedrii Dresdensis Assessori
Gravissimo,

Ac

Potentissimi Poloniarum Regis &
Saxoniae Electoris
Concionatori Aulico Meritissimo,

DOMINO

meo & Patrono

Observantissime colendo,



ATTONA
TYP. OD. HERR. BARR. M.DCC.XXX

2

Vir

Summe Reverende Magnifice Excellentissimeque

Domine & Patrone

Observantissime colende.



Unquam Scriptum hoc, quod fundamentale Religionis Christianæ Caput defendendum suscipit, oculis Tuis exponere animum induxissem, nisi publice inter omnes constaret, Te non esse ex illorum numero, quibus, dum religionem Christianam externo Charitatis habitu motuantur, Polemica ita fastidio sunt, ut & eos, qui istius fundamentum everfuros oppugnare allaborant, à se quam remotissimos esse capiant, ausu certe, ut leviter dicam, incauto & Charitati plane inimico. Etenim Charitas vere talis, seu Christiana, prærequirit fidem in Christum, sine qua nulla est vere talis Charitas; fides autem in Christum notitiam postulat distinctam Christi & Personii & officii, divinæ revelationi conformem, quæ ubi deficit, ibi ipsa fides exulat. Iste ergo, qui vera fidei in Christum notitia imbutus non est, non potest non etiam Charitate vera destitui. Neque ab externis actionibus, quæ charitatem præferunt, statim ad internum animi affectum colligi potest, qui solus charitas illa haud iucata est, cujus externæ actiones signa quædam sed probabilia tantum sunt: cum reperiantur echontes morphosin eusebeias, ton de dunam n autes ernemenoi, ipseque Satanas, eo ipso dum Leonis rugientis instar quærit quem devoret, metatohematismom in angelum lucis induere vaferri me calleat. Haud minus ita sentientes charitati adversari apertum

tum est. Nam qui alicui persuadere doctrinam studet, quæ salutis ejus damnum infert. is sane charitatem vehementer lædit: sed qui eos qui falsam sibi de Christi persona & officio ideam formant, quæ Christi loco phantasma quoddam intuetur, extra salutis periculum versari adstruere anaititur. is dum citra fidem in Christum salvari homines posse docet, ipsum salutis fundamentum subruit. Quanto longius adeo, Vir Summe Reverende ac Magnifice, Te ab hac infausta Pseudo-Prophetarum societate disjungis, tanto feliciter veræ in Christum fidei & Charitati accedis, viæ, qua alios ad salutem ducis, ipse firmi er insistens. Præter sermones publicos, quibus per tot annos maximo illorum, qui eloquia tua non humanæ sapientiæ verba sed logia tu Theu esse sentiunt, cum applausu Cathedra Ecclesiastica Tua personat, loquuntur id tot Scripta Tua, quibus hypotyposin hygiainon-ton logon constanter sequi Te dudum publice profiteris, cui tutanda haud minus in ardua Proto-Synedrii Assessoris statione invigilas. De quibus cum etiam singularis Tua inde à multis annis perspecta erga me benevolentia & cumulatum in me collata merita adhuc amplius me confirmant, haud dubitavi quin eodem, quo me præsentem dignari soles, vultu, libellum hunc Summe Reverendo ac Magnifico Tuo Nomini sacratum, admissurus sis. Sic servet Te Potentissimum Numen in canam usque senectutem, animi ac corporis dotibus florentissimum, in Ecclesiæ levamen sitientis præsidium. Quod intimis precibus
Voyce

Summe Reverendi ac Magnifici Nominis

Tui

Cultor observantissimus

David Gertmann



S. I.

Rost humani generis Lapsam ad salutem nemini patere aditum, nisi qui ea, quæ istum adepturis credenda sunt ex divina revelatione hauserit, omnes, qui Scripturam Sacram Principium religionis adæquatam esse affirmant, verbis quidem profitentur: Sunt tamen inter hos ipsos, qui à divinarum Literarum veritate tanto intervallo recedunt, ut, dum divinitus revelata Dogmata proponere se præferunt, non nisi corruptæ rationis placita exhibeant. Cum enim illi, qui in Theologia docenda sic occupantur, ut Revelationem Rationi postponant, sacrarum Literarum Auctoritatem aperte nihilominus negare haud consultum ducant; hac rem via aggredi moliantur, qua incautis, nihil quicquam à divina revelatione alienum asserere se, persuadeant. Hinc ex Principiis Rationis male intellectis conclusiones deducunt de religione hujusmodi, cujus idea cum illa, quæ in Scripturis revelata extat, directe pugnat; Sed ne isti contradicere videantur, sensum aliquem Scripturæ verborum, quibus inniti volunt, comminisci allaborant, cui efficta à se notio respondeat. Quid ergo de horum laboribus, quibus in Scriptura Sacra interpretanda versantur, emolumentum expectandum sit, facile liquere poterit, cum quilibet ejus, cui

A se

se sociavit, Sectæ studio inductus haud alium Scriptis *θεοπνεύματος* sensum inesse declaraturus sit, præter eum quem stabiliendæ isti, quam, anteaquam ad Scripturam explicandam accessit, ex corruptæ rationis dictatis de fidei Capitibus sibi formavit, ideæ inservire judicaverit. Et quamvis vel ipsa recta ratio ex naturalibus suis Principiis hæc religionis monstra absurditatis evidenter convincere valeat; suos tamen Auctores usque adeo adstrictos ista sibi tenent, ut non tantum pro Mysteriis divinitus revelatis eadem aliis obtrudere, sed & contra eos, qui rejectitia figmenta esse ista demonstrant, defendere annitantur. Quæ vero ad sanæ rationis examen admota indolem statim suam tam manifeste produnt, ut, vel, si illa in Scriptura extent, Auctorem ejus Deum non esse, vel, si originem suam Scriptura Deo debeat, talia in ea revelari nullo modo posse pronuntiet.

§. II. Quod si clariori luci exponenda illa sunt, ostenso peculiari quodam doctrinæ revelatæ Capite, in quo inanem hanc operam insumat corrupta ratio, præ ceteris ad Calvini Scholam nunc delati, fictitium illud de absoluto Electionis decreto dogma intuendo, illic id contingere edocebimur. Etenim licet commentum hoc jam olim, cum inter ardua fidei Mysteria numerari cuperet, in primis incunabulis, tanquam præsentissimum animæ venenum, magno cum Zelo ex Ecclesia ejectum fuerit: in Calvini tamen sectatorum coetu fixam sibi rursus sedem quæsit, tanta veneratione receptum, ut ex horum societate, si qui sibi adversari audeant, extrudi eos potius, quam de suæ se dignitatis fastigio deturbari postulet. Quæ ipsa adeo istos, qui ad illud munus, quod sacerrimo isti religionis suæ Sacro invigilare jubet, acceruntur, commovent, ut haud cautius illi prospicere se posse arbitrentur, quam si horridam istam faciem, qua foetum hunc a se exclusum corrupta ratio orbi sistit, ascitis ex Scriptura divinæ revelationis pigmentis obfuscare studeant. Itaque qui id negotii sibi datum existimant, quando ad divina Scripturæ oracula interpretanda se conferunt, tantum abest, ut illorum corruptæ ratio-

dis

nis tenebras fulgida horum lux dispellat, ut potius ex istius consilio indignum Deo revelante his affingant sensum, qui ipsorum commentis praesidium praebere videatur.

§. III. Id quod novis ausibus non ita pridem „ Herrmannus Alexander Röel, tum Theologiae in Academia Ultrajectina Professor, aggressus est, edito in Principium Epistolae ad Ephesios Commentario, in quo Electionem ad vitam aeternam a fide in Christum, tanquam causa impulsiva, absolutam esse, Paulum divinitus inspiratum ex instituto docere asserit. Delatus enim ad explicationem vs. 4. & 5. Commentar. p. 622. scribit: Primam, causam & fontem omnium benedictionum spiritualium, docet, Apostolus esse Dei Electionem & praedestinationem ad adoptionem, ex mera voluntatis ipsius *eudoxia*. Et p. 625. §. 3. hoc constituto marginali: Electio haec significat liberrimum Dei decretum, de quibusdam praeter aliis ejusdem conditionis praeter & contra ipsorum meritum salvandis: sic commentatur. Quando Deus haec, dicitur sanctos & fideles elegisse in Christo ante foundationem, mundi, aut etiam in tempore hos illosve elegisse: Hoc vel, intelligi debet de electione tali, qua per judicium discretionis, quosdam aliis, ob praestantiam in illis praeviam, praetulerit, praeter aliis aestimaverit, atque amaverit, iisque meritum praemium adjudicaverit & decreverit: vel pro libero decreto, quo eos sine ullo, ipsorum merito promero placito ex *eudoxia* sua, ex aliis pluribus, ejusdem naturae & conditionis selegerit. iisque & salutem, & omnia ad salutem necessaria, liberrime & liberalissime dare constituerit: vel pro ipso actu, quo, sive secundum judicium discretionis, delectu habito, unum ab alio ob praestantiam & merita, quae in ipso invenerit, re ipsa segregaverit; sive secundum liberrimum & arbitrarium voluntatis suae decretum ac propositum quosdam ab aliis ita se creverit, ut id in iis efficaciter operatus sit, per quod ab aliis, cum quibus erant ejusdem naturae, & conditionis, distinguantur. Hoc est, ex peccatoribus & reus, quales omnes homines natura sunt, Sanctos ac justos, filiosque

osque suos ac heredes fecerit. Non potest per electionem heic,
intelligi segregatio quæ actu facta sit in tempore; totidem enim,
verbis electi dicuntur ante foundationem mundi. Et separatio,
unius ab alio quæ fit in tempore per vocationem efficacem, est,
ut visum, inter benedictiones illas, quæ dantur secundum ele-
ctionem. Neque etiam amor Dei & propositum benedicendi
ac salvandi, ortum ex iudicio Discretionis de præstantia fidei,
sanctitatis, & bonorum operum ac meritorum, quam prævi-
derit in ipsis electis, & cuius causa atque origo sit in ipsis, quæ-
que adeo, quatenus prævisa fuit, iudicium Dei & electionem
ac propositum secundum illud, præcesserit, non vero ex ele-
ctione sequatur & fluat tanquam ex vera causa. Quomodo ho-
mines id eligunt, tanquam melius & præstantius, & præ aliis
æstimant atque amant, quod melius & præstantius est; ita, ut
id, propter quod unum æstimant præ alio & eligunt, in eo
inveniant non faciant. Quandoquidem enim ejus quo homo
homini præstat, fidei, sanctitatis, ac bonorum operum, prima
causa Deus, non vero homo est; idque in iis non invenit, sed,
ut statim videbitur, pro *evdaxia* sua, & ex proposito volunta-
lis suæ operatur: nullam in homine præstantiam prævidere
potuit, ob quam eum iudicio discretionis meliorem aliis judi-
caverit, & præ aliis æstimaverit, amaverit, atque elegerit: sed
omnis ejus præstantia liberrimæ electionis divinæ effectus est,
cum itaque verba hæc Apostoli nostri intelligi & explicari ne-
queant de electione amoris, quæ sequuta fuerit, iudicium de
electorum præstantia, quam in iis Deus præviderit, & ob quam
eos præ aliis elegerit: procul dubio intelligenda & explicanda
sunt de liberrimo & arbitrario Dei placito ac decreto, quo, ci-
tra intuitum ullius præstantiæ aut meriti in ipsis electis, ex me-
ra *evdaxia* voluntatis suæ quosdam ex aliis ejusdem naturæ &
conditionis hominibus selegerit, in quibus se per gratiam & mi-
sericordiam gloriosum & admirabilem demonstraret, iisque
beatam æternamque vitam & omnia ad eam necessaria, præter
& contra omne ipsorum meritum, largiri decreverit. Et hunc
esse

, esse verum verborum Apostoli sensum, tam ex ipso orationis
 „contextu, quam ex fidei & Scripturarum analogia, ipsarumq;
 „rerum natura, liquido patere, & validissime probari potest
 Quibus argumentis ad hoc probandum postea allatis, concludit
 „p. 633. Atque hæc omnia & singula abunde probant, electio-
 „nem in Christo non esse factam ante foundationem mundi pro-
 „pter prævisam fidem aut bona opera sed ex mera Dei *euδoxia*
 „omnesque omnino benedictiones spirituales atque adeo & fidem
 „ac bona opera inde tanquam ex fonte vi meriti Christi, per ef-
 „ficaciam Spiritus Sancti operationem ad electos dimanare, &
 „esse mere gratuita dona præter & contra omne meritum in ele-
 „ctos collata.

§. IV. In quo quidem, quod fidem causæ meritoriae ratio-
 nem ad electionem habere negat, nobis non adversatur, qui ne-
 quaquam fidem in Christum, sed solum Christi meritum causam
 meritoriam electionis esse affirmamus. Solum enim Christi me-
 ritum ea dignitate pollere qui Deum ut causa meritoria ad ele-
 ctionem impulerit, constanter asserimus. At quia Deus à Chri-
 sti merito impulsus neminem elegit, nisi eum, quem fide finali
 apprehensurum vidit Christi meritum, causam impulsivam exter-
 nam completam electionis dicimus Christi meritum fide finali ap-
 prehensum. Hoc igitur inter utriusque causalitatem discrimen
 constituimus, ut solum quidem Christi meritum causa impulsiva
 meritoria Electionis sit, fides autem in Christi meritum exinde cau-
 sa dicatur impulsiva Electionis, quia Deum impulit, ut, eos qui-
 bus in æterno decreto suo Christi meritum, dum hoc istos finali fide
 amplexuros prævidit, finaliter applicavit, propter illud ipsis appli-
 catum elegerit. Hinc ut à Christi meriti ad Electionem causali-
 tate fidei ad eandem causalitas tanto evidentius discerni queat, in
 relatione ad Christi meritum, tanquam Electionis causam impulsivam
 principalem, fidem causam impulsivam Electionis, cum addito,
 minus principalem appellare summi Theologi non verentur. Quan-
 doquidem vero Röellius fidem non posse ullomodo causam impulsivam

vam

vam Electionis esse, nisi meriti rationem ad Electionem obtineat, ita opinatur, ut omnem omnino simul causam impulsivam externam ab Electione excludat; ipsum non tantum fidem in Christum, sive quæ Christum apprehendit, sed etiam, quod idem est, Christi meritum fide apprehensum causam Electionis impulsivam esse, simpliciter negare satis apparet. Hoc pacto haud obscurum est, Paulini sermonis ejusmodi egisse Røellium Interpretem, qui illud, quod ex Calvinii Schola arripuit, corruptæ rationis dogma Apostolum hoc loco professum esse, tam ex ipso orationis contextu, quam ex fidei & Scripturarum analogia, ipsaq; rerum natura docere sustinet. A quo proinde Pauli mentem ita prorsus abhorrere, ut hæc Røellii interpretatio Apostoli sententiæ aperte repugnet, ex ipsis naturalibus Rationis Principiis evidentissime demonstrabo.

§. V. Equidem non diffiteor, illam de absoluta Electione doctrinam dudum haud paucorum opera suis nudatam coloribus in publica luce comparere, Røellium etiam, adversus quem hoc certamen paramus, vita jam excessisse ad nos allatum novimus: Verum quoniam omnium, quotquot ex Calvinii Schola prodeunt, communis hæc cum Røellio causa est, nec desunt unquam, qui toties debellatas hæreses, novo revelatæ veritatis habitu indutas, in scenam producere gestiunt, haud vanum me laborem suscepturum credidi, si sanctissimi Numinis gloriæ ab antiqua hac, sed tot vicibus alias, & jam rursus per Røellium Renovata, isti quam maxime infesta hæresi vindicandæ temporis aliquid inpendere. Accedit quod ex Theologis quidam, qui Lutheranorum nomen non refugiunt, irenicis inducti consiliis eo usque nunc progrediantur, ut absolutum Electionis decretum fidei & salutis fundamentum non evertere, neq; sic eos, qui id docent, fundamentaliter errare, publice perhibeant. Quorum opinionem, ubi hoc dogma vel recta numero Ratio ex credendorum, ob manifestam ejus impietatem ejece- rit, simul cum ipso concidere necesse erit.

SE-

SECTIO I.

§. I.

Nequē adeo de Argumentis, quibus certamen hoc juxta rectæ rationis ductum conficiatur, longius mihi disquirendum erit, cum ipse Røellius, dum pro absoluto Electionis decreto pugnat, arma contra istud satis valida subministret. Nam Pauli doctrinam divinæ originis esse probaturus ad illius sanctitatem provocat. Scribit enim Coment. p. 87. Qui Pauli doctrinam sine præjudiciis & pia, attenta ac defecata mente consideraverit, deprehensurum esse, doctrinam ejus totam sanctam, Deo dignissimam, homini ad pietatem & salutem informando aptissimam esse. Ut autem, pergit ib. de doctrinæ quam Paulus tradidit, sanctitate ac divinitate recte arbitrari possis, oportet, ut primum serio expendas, qualis esse debeat ea doctrina, quæ vere sancta & θεοπρεπη: judicari queat. Nihil aliud ergo procul dubio desiderare ac requirere potes, quam ut talem præscribat religionem, quæ si ad praxim transferatur, hominem reddat totum sanctum. Sanctitatem etiam, quæ Deo naturalis est, describit p. 272. quod fit ea divinæ voluntatis perfectio, qua omnia ex amore sui agat; convenienter naturæ & perfectionibus suis ad gloriam suam. Inde concludit p. 273 judicandum de omnibus Dei in natura & gratia actionibus, deque Exercitio tum justitiæ tum misericordiæ, in omnibus quippe elucere illam sanctitatem Dei.

§. II. Jam ex his, quæ Røellio recta ratio suggestit, contra Røellium colligo:

Quicquid sanctitatem Dei negat, ipsamque adeo Dei naturam tollit, illud neque vel per Paulum, vel per ullum alium revelatum est, neque revelari unquam potest.

Absolutum Electionis decretum Dei sanctitatem negat, &c.

E. Absolutum Electionis decretum neque vel per Paulum, vel per ullum alium revelatum est, neque revelari unquam potest.

§. III.

§. III. Majoris veritatem Røellio monstrat sana ratio.

Minorem probo:

I. Quidquid Scientiam Dei infinitam negat, illud sanctitatem Dei negat.

Absolutum Electionis Decretum Scientiam Dei infinitam negat.

E. Absolutum Electionis decretum Dei sanctitatem negat.

Major constat, quia omnia Dei attributa tam arcto nexu inter se & cum divina essentia coherent, ut uno negato negentur cetera ipsaque divina natura Deo detrahatur, & sic ex Deo fiat non Deus. Speciatim infinita voluntatis divinæ sanctitas ita præsupponit infinitam intellectus divini scientiam, ut hac negata, [illa] removenda sit.

Minor probatur: Quicumque non præscit futura ante decretum de illis vel efficiendis vel permittendis, ille non novit omnia. Non enim novit omne objectum scibile.

Deus, vi absoluti decreti, non præscit futura, ante decretum de illis vel efficiendis, vel permittendis.

E. Deus, vi absoluti decreti, non novit omnia.

Minor hujus argumenti probatur: Nam Deus, vi absoluti Electionis decreti, non elegit homines motus à fide prævisa, propterea, quia nihil præscit, nisi ante decreto absoluto id determinaverit.

§. IV. II. Quidquid Sapientiam Dei infinitam negat, illud sanctitatem Dei negat.

Absolutum Electionis decretum Sapientiam Dei infinitam negat. Ergo.

§. V. Majoris veritas manifesta est ex §. III. Minor hujus Syllogismi probatur.

[I.] Quicumque aliquid decernit, antequam id, quod decernit, cognovit, ille non est sapiens.

Deus, vi absoluti decreti, decernit aliquid, antequam id, quod decernit, cognovit.

E. Deus

E. Deus, vi absoluti decreti, non est Sapiens.

Major est extra controversiam.

Minorem Røellius docet, dum absolutum decretum statuit; per quod ita decretum divinum præscientiæ divinæ præponit, ut istud hujus causam constituat.

§. VI. [2.] Quicumque aliquid ex pluribus eligit, sine ulla in illo, quod eligit, causa, quare id eligat, is fatui instar inter homines agere censetur.

Deus, juxta absolutum decretum, quosdam homines ex pluribus eligit, sine ulla in illis causa, quare eosdem eligat.

E. Deus, juxta absolutum decretum, non est Sapiens.

Major evidens est.

Minor propugnatur à Røellio.

Quanquam alias Røellius hæc doceat, per quæ ita stabilitur Propositio Major, ut Conclusio & Minor falsitatis damnentur. Nam Comment. p. 771. ait; Velle in substantia rationali est, in rem aliquam cum scientia & ratione convenienter & suæ & rerum naturæ, prout tanquam bona, vel mala observatur, ita spontaneo, motu ferri, ut eam probebet vel improbet; appetat & desideret, vel aversetur & fugiat; optet & petat, vel deprecetur & detestetur; præcipiat, aut vetet; vel etiam, si possit efficere vel impedire & amoliri, decernat. Si ergo objectum aliquod propterea quod intellectui humano illud obversatur vel ut bonum, vel ut malum, voluntas vel eligit, vel aversetur, hoc ipsum sane, quod vel bonum, vel malum in illo objecto esse intellectus judicat, est causa, sive ratio, quare istud objectum voluntas vel eligat, vel aversetur. Tum. p. 1010. sic docet. Est idem πρόθεσις propositum Dei, & βεβλή τῆς θελήματος αὐτοῦ consilium voluntatis ipsius. Posteriora enim adduntur ad explicandam προθεσεως divinæ naturam, βεβλή autem significat decretum animi nixum rationibus, atq; a deo in emphasi decretum deliberatum, & factum rationibus bene subductis. Et p. 1011. ut intelligatur non abesse à Dei decreto sapientiam; βεβλήν consilium vocat. Ex quibus concludo: βεβλή signi-

B

signi-

significat decretum nixum rationibus. Porro, quia βελή & decreti divini naturam, juxta Røellium, explicat, & à Decreto divino non abesse Sapienciam notat, ergo decreti divini natura hæc est, ut rationibus nitatur, atq; ita, ut, hoc ipso quod rationibus nititur, decretum sapienter formatum esse intelligatur. Viderur quidem Røellius quod hoc pacto concessit, Dei decretum bene subductis rationibus niti, rursus evertere velle, hunc in modum locutus, ac si, quam dedit, τὴν βελήν descriptionem humanis tantum decretis convenire declarasset. Scribit enim p. 1010. In Deo „locum non habet deliberatio. Ea enim oritur ex ignorantia vel „impotentia, quando vel, quid utile nobis & salutare sit, nescimus; „vel, ad quid vires nostræ sufficiant, quid eas superet, perpendere „debemus. In Deum nec ignorantia nec impotentia cadit; cum „Deus ad decernendum, neq; rationibus extrinsecis moveri & „impelli, neq; vel in decernendo, ignorantia, vel exequendo impotentia impediri possit. Quod si hæc ejus mens est, cur per βελήν sive consilium à se sic descriptum explicari decretum divinum dixit? Cur βελήν absolute adeoque generatim, abstrahendo à divino & humano consilio, exposuit esse decretum nixum rationibus? Hæc mutuo se tollunt. Sed nec fieri potest, si humana decreta eo modo se habeant, ut non etiam modo aliquo, cui iste imperfectus, qui in humanis decretis obtinet, umbræ instar assimiletur, à quo autem omnis illa imperfectio, quæ humanis decretis adhæret, quam longissime sit remota, in divinis decretis res se habeat. Competunt enim Deo, Enti perfectissimo, omnes perfectiones in genere Entis, quæ perfectionem cum imperfectione involvunt, eminenter, quæ perfectionem cum nulla imperfectione notant, formaliter. Nec dissentire poterit Røellius ita de Deo „ratiocinatus pag. 268. Comment. Notio Dei, est notio rerum omnium quæ cogitari possunt perfectissimæ. Perfectissimum esse „est, sine ullo perfectionis defectu ullave imperfectionis mixtura „perfectissimo modo esse & operari. Perfectissimo modo esse, est, cum conscientia sui, a se necessario atque adeo sine initio „& causa æternum & immutabilem esse, omnemque perfectionem sine

sine ullo incremento & decremento in se & à se habere ac possi-
dere, & nullo modo non esse, ut quicquid est, aut esse aut concipi,
potest, vel ab ipso. vel in ipso sit. Quod enim ita est, ut se esse,
nesciat, vix dici potest esse. Nihil saltem perfectissimum esse,
aut dici potest, quod sit sine conscientia sui. Omnis ergo perfecti-
onis fundamentum est, esse sui conscius. Cum conscientia sui,
esse, est cogitantem esse. Cogitantem esse, est intelligere & vel-
le. Perfectissimum est, & se ipsum ut perfectissimum, & omnia,
præter se à se & per se perfectissimo modo cognoscere, sive omni-
scium esse. Perfectissime velle, est in se ipso ut perfectissimo per-
fectissime acquiescere: lætari ac beatum esse, omniaque volendo,
facere posse, atq; omnipotentem esse, &c. Quod ergo perfe-
ctissimum est, perfectionem omnem in se, à se & per se necessario,
atq; immutabiliter sine ullo defectu possideat oportet, ut nulla,
veri nominis perfectio de eo negari possit. Hoc ipso enim
imperfectum esset. Unde quando decretum humanum nititur
ratione, à qua voluntas ad decernendum impellitur, tan-
quam causa impulsiva realiter tali, Dei voluntas in decer-
nendo nititur ratione, sive interna sive externa illa dicatur,
tanquam causa impulsiva virtualiter tali, sive ratione à priori,
quæ nostro tantum cogitandi modo instar causæ impulsivæ se ha-
bet. Quando in humanis decretum deliberatum dicimus, illud
intelligimus, quod consultatio proprie sic dicta antecessit. Dei de-
cretum autem deliberatum appellamus, quia nulla quidem prævia
proprie dicta consultatione, sed quam maxima tamen *angl. Beid*
id factum est, quemadmodum decretum humanum, quod sapi-
entissime formatum est, & rationibus adeo bene subductis niti-
tur, accurata consultatione prævia factum esse solet.

§. VII. [3] Quicumque voluntatis suæ in re aliqua ex pluri-
bus eligenda haud aliam, præter voluntatem suam, esse causam
impulsivam dicit, ille se non sapientem esse hoc ipso indicat.

Deus, cum ex Calvinianorum sententia aliquos absolute eli-
gere se in Scriptura affirmat, ita agit.

B 2

E. De:

E. Deus, cum ex Calvinianorum sententia absolute eligere se quosdam docet, sapientem non esse asserit.

Major evidens est, quia voluntas non potest esse causa impulsiva sui ipsius.

Minor est Röellii qui absolutum decretum expositurus scribit „Comment. p. 1011. Ut cognoscatur propositum & Consilium Dei liberrimum esse, vocat illud consilium voluntatis ipsius, cuius scilicet non alia causa fit, quam voluntas ejus. Nihil enim voluntate Dei prius cogitari potest, à quo voluntas ejus moveatur & determinetur. Pro Summa & universiva potestate sua facit, quæ & uti vult. Etsi enim nihil velle possit, quod non sit conveniens perfectionibus & virtutibus ipsius. Neque enim se ipsum abnegare, aut quicquam decernere, dicere vel facere potest, unde cum ratione concludi queat, ipsum non esse talem, qualis est. Voluntas tamen ejus non determinatur per consilium & rationem præviam, qua ex iis, quæ illi occurrunt, id, quod maxime placet, eligat. Quicquid enim præter ipsum est, ex ipso & per ipsum est. Per voluntatem ipsius omnia sunt, & condita sunt. Voluntas ergo Dei est, si ita loqui liceat, origo & norma consilii. non consilium voluntatis. Quanquam ea in Deo vix distingvi possint. Voluntas enim perfectissima & sapientissima ipsissimum ejus consilium est. Hic per propositum & consilium Dei intelligit Röellius Electionis decretum, atque dum illud liberrimum dicit, absolutum esse significat à causa impulsiva externa. Quod probaturus, Paulum asserit propterea id appellare consilium voluntatis Dei, quod ejus nulla alia fit causa, quam voluntas Dei, adeoque nec causa ulla impulsiva externa ejus detur. Sic ergo Deus per Paulum voluntatis suæ, qua quosdam elegit ad salutem, non aliam monet esse causam impulsivam, præter voluntatem suam. Confundit vero Röellius Propositum & Consilium Dei, & cum his Electionis decretum. Quod clarius ipse aperit l. c. p. 771. Tribuit, inquit, (Paulus) Deo thelema & eudokian tu thelematos, hancque dicit esse causam Electionis & Prædestinationis. Tum p. 173. Hoc loco per thelema volun-

volun-

„voluntatem Dei, qua pro eudokia sua, quos voluit elegit &
 „prædestinavit ad adoptionem, nihil aliud intelligi potest, quara
 „liberrimum illud, & sapientissimum simul atque immutabile vo-
 „luntatis divinæ decretum, quod Apostolus vocat *bulen tu the-*
 „*lematos* autem, Consilium voluntatis ejus; & *prothesin*
 „*ton aionion* propositum seculorum, quod fecerit in
 „Christo Jesu Domino nostro: Secundum quod omnia in primis
 „in negotio Redemptionis per cuncta secula operatur. Illo enim
 „proposito Dei, ut *heie thelematos* voluntate prooristhentes
 „prædestinatos & prædefinitos dicit esse eos, qui sorte quasi hæ-
 „reditas Christi facti & ad hæreditatem bonorum ejus admissi
 „erant. Secundum illud enim prædestinati vocantur. Vocat id
 „alibi, (2 Tim. 1, 9.) *idian Theu prothesin* proprium h. e. liberrimū
 „& spontaneum Dei propositum. Quilibet autem, qui, ratio-
 „nis sanæ iudicio usus, Paulini textus seriem inspicit, statim in-
 „telligit, distincta objecta per distinctas voces Paulum declarare.
 Nam quomodo prædestinationis decretum potest esse prothesis,
 cum secundum prothesin factum illud Paulus asserat? Nemo
 ita statuet, nisi prædestinationem, juxta prædestinationem, &
 prothesin juxta prothesin factam esse absurde dicat. Ipsa sane
 loquendi ratio satis evincit, prædestinationem differre à proposi-
 to, ut normatum à norma sua. Propositum enim divinum con-
 cipitur ut actus divinæ voluntatis, qui illum alterum, qui præ-
 destinatio dicitur, præcellerit, atque ad quem instar normæ hic
 normatus fuerit. Hoc quippe Deus libere formavit ab æterno
 propositum: Quicumque fide finali in prævisione mea Christi
 meritum amplectuntur, illis, motus à prævisa illorum fide in
 Christum finali, salutem decerno. Ad quem actum voluntatis
 suæ Deus in subsequuto Electionis actu sic respexit, ut hic isti ex
 asse, velut normæ normatum, respondeat hoc modo: Petrus,
 Paulus, & ceteri nominatim sunt illi, quibus, à prævisa illorum
 fide finali motus, salutem decerno. Røellium vero non est
 cur miremur, Propositum illud Dei, quod Paulus à Prædestina-
 tione

tione

tione distinguit, cum illa confundere, cum salva hac hypothesi, quod decretum Electionis à causa impulsiva externa absolutum sit, & absoluta adeo Dei voluntas omnium rerum & actionum fons & norma existat, non possit non tam absurdum Paulino eloquio sensum inferre. Dicit quidem pag. 1008. proorismon „fluere ex certo proposito. Et p. 1009. prothesin propositum „illud Dei Apostolum heic considerari velle ut causam proorismu. Sed mera verba dat, cum sibi ipse hoc pacto contradicat; neque dum absoluto Electionis decreto inhæret, distincte ostendere possit, in quo illud propositum ita consistat, ut per hoc à proorismo sive Prædestinatione differat. Hinc jam patet, quod neque per bulen tu thelematos Dei Paulus Prædestinationis decretum significet, cum haud minus kata bulen tu thelematos autu, ac kata prothesin autu, Prædestinationem factam esse commonstret. His igitur vocibus generatim exponit Apostolus propositi illius divini naturam, quod quemadmodum homo aliquid peracturus secum de modo, quo id quam optime perficere queat, consultat, & tum, cum rationes se ipsi ostendunt, propter quas videt certum quendam modum omnium quam optime ipsius fini atsequendo inservire, illum vult, sive decernit adhibere. sic more humano de Deo loquendo, in omnibus actionibus suis Deus agere, & speciatim adeo in isto de salute hominum fixo sibi proposito egisse judicandus sit. Itaque simul per bulen tu thelematos Dei & intelligi Electionis decretum & notari decreti hujus sive voluntatis, qua elegit Deus quosdam ad salutem, nullam aliam esse causam, præter Dei voluntatem, falsum est. Licet enim nihil prius voluntate Dei cogitari possit, à qua illa ut causatum à causa sua realiter dependeat, atque adeo actu realiter in Deo producto moveatur & determinetur; hoc tamen non impedit, quo minus ratio detur à priori, quæ per modum causæ, nostro intelligendi modo se habeat, à qua Deus virtualiter moveatur & determinetur. Neque per hoc quicquam summæ & anupeuthyno Dei potestati de-
dit,

dit, cum illa sic exposita causalitas nullam dependentiam à potestate superiori in Deo inferat. Sic ergo inde eligere Deus potest ex pluribus, quæ ipsi occurrunt, id, quod maxime placet, ut tamen ejus voluntas proprie & realiter per consilium & deliberationem non determinetur. Quin si Deus nihil velle potest, nisi quod sit conveniens perfectionibus & virtutibus ipsius, quid hoc aliud est, quam quod nihil velle possit, nisi ad id volendum perfectiones & virtutes ipsius eum impellant? Atque adeo si Deus decernit aliquid, nulla ad id ratione, quæ nostro intelligendi modo ab ipsa voluntate differat, impulsus, se ipsum, juxta Roellium, abnegat, & cum ratione de eo concludi potest, ipsum non talem esse, qualis est. Quod si Deo ratio ad decernendum impellens externa adscribi nequeat, propterea quia per eam, quatenus ut impellens consideratur, actus in Deo realiter produci statuitur; etiam ratio impellens interna de Deo concipi non potest, quia sic & per illam actus in Deo realiter produci censendus erit. Neque Roellius adeo, dum *ἐξωτερικὴν* causam sive rationem impulsivam decreti Electionis internam esse affirmat, actum in Deo per hanc realiter produci asserere se negare poterit. Tum causam impulsivam externam Deo non denegat, quando miseriam hominum causam prokatartiken missi Redemptoris, & justificationis ac salvationis causam meritoriam, atq; adeo etiam impulsivam externam, Christi meritum esse dicit. Accedit quod sine ratione Deum agere, & velle agere negat. Rationes ergo sine quibus neq; agit, neque agere vult Deus, quid sunt nisi rationes impulsivæ, quæ in Deo actum realiter, juxta Roellium, producere æstimandæ sunt? Origo itaq; & norma consilii non est voluntas, sed intellectus Dei, qui consultat, & consilium quod certa ratione niti judicat, voluntati offert, quæ tum illud, impulsiva à ratione ista, exequi decernit. Si vero ea, quomodo in ipso Deo in se sint, citra nostrum imperfectum intelligendi modum considerantur, non vix ea distingui possunt, ut vult Roellius, nisi Deum Ens vix imperfectum possis dicere; sed sunt simpliciter

citer

citer idem. Nihil enim si de Deo ita cogitare & loqui volumus, prout ille in se est, in Deo distinctum est. Intellectus & voluntatis actus, sunt ipse intellectus & voluntas; intellectus est voluntas, voluntas est intellectus, voluntas & intellectus cum ceteris Dei attributis ipsissima Dei essentia sunt. Verum id hic neutiquam in questione est, sed quaritur, qua ratione nos ea, quæ in Deo realiter idem sunt, nostro cogitandi modo distinguere debeamus? Hic ipse Deus nobiscum ita loquitur, ut tales intellectui nostro formet notiones; quibus ea, quæ simplicissime unum sunt, ut distinctissima exhibet. Neque aliter imperfectissima nostra cogitandi ratio, Ens infinite perfectum sibi sistere potest, nisi eo imperfecto, quo ipso finitam nostram mentem modo concipere assuevimus. Unde nec Paulus nostro intelligendi modulo se accommodaturus, sapientiam & consilium Dei formaliter voluntatis, sed intellectus esse dicet.

§. VIII. [4] Quicumque in in rebus seriis inepta ταυτολογία utitur, ille non est sapiens.

Deus, per absolutum decretum, in rebus Seriis inepta ταυτολογία utitur.

E. Deus, per absolutum decretum, non est sapiens, Major patet per se. Minorem Røelli doctrina de absoluto

Dei decreto confirmat, quam ita proponit, Comment. p. 276. Pater nos elegit in Christo &c. Hinc conjunguntur à Petro 1. Ep. 1, 2, Præagnitio, sive prædestinatio Dei Patris, sanctificatio Spiritus & obedientia atque aspersio sanguinis Jesu Christi, Si ergo præcognitio & prædestinatio idem hic, Røellio interpretate, sunt, Petrus θεοπρονευσος hunc in modum in eptire censendus est: Petrus Apostolus electis, sive Prædestinatis ad salutem, juxta Prædestinationem ad salutem. Quidjam de Pauli fiet sermone Rom. 8, 29, Quos præscivit, hos etiam prædestinavit? An Petro contradicere illum putabimus? Sin minus, cum Petro sic ineptiet: quos prædestinavit, hos etiam prædestinavit. ter

ter homines tam aperte ineptientem ferret? Deum tamen tam absurdo loquendi genere uti, persuadere hominibus annititur Roellius. Quod si Præscientia idem est ac Prædestinatio, cur supra decretum Dei absolutum divinæ præscientiæ voluit esse causam? Num idem sui ipsius causa esse potest? Eo ergo absurditatis absoluti decreti cultores adigit corrupta ratio!

§. IX. (5.) Quicumque in rebus seriis inepte argumentatur, ille non est sapiens.

Deus, ex doctrina de absoluto decreto, ita agit,

E. Deus ex illa doctrina sapiens non est.

Major per se clara est.

Minor probatur præter cetera vel ex Paulo 1. Tim. 2, 6. quem ibi, ex ipsis verbis ejus, recta ratio intelligit sic argu-
teri:

Quoscunque Deus vult salvari, pro illis est orandum. Omnes & singulos homines, sive omnia individua hominum, Deus vult salvari.

E. pro omnibus & singulis, sive omnibus hominum individuis, est orandum.

Sed ut decretum electionis absolutum salvum sit, huic Syllogismo Roellius ex omnium Logicorum Scholis exhibendum Paralogismum substituit istum:

Quos Deus vult salvari, pro iis orandum,
Solos Electos Deus vult salvari.

E. pro omnibus & singulis hominibus, sive omnibus hominum individuis, est orandum.

Hinc Gommert. pag. 408.

scribit: Eo fine 1. Timoth. 2, 6. Christus se ipsum dedit lytron

& antilytron, ut pro Electis in ipso ante jacta mundi

fundamenta justitiæ divinæ satisfaceret. Et p. 865. Sponsonem

suam executus fuit Christus, quando se ipsum dedit lytron & an-

tilytron pro multis, imo omnibus electis ex Judæis & Gentibus

Matth. 20, 28. 1. Tim. 2, 6. Tam aperte contra rationem, ratio-

cinari compellet absolutum Electionis decretum Architectos

C

suos

suos, ut dum extremæ ejus impietati in pervertenda clarissima Scripturæ Sacræ Litera Asylum quærere conantur, infinitam Dei sapientiam, à quo mens humana recte ratiocinandi accepit principia, ludibrio exponere non vereantur.

Conclamatum ergo de infinita Dei sanctitate est, si infinitæ Scientiæ & Sapientiæ defectu laborare Deus ita arguitur.

§. X. III. Quicumque decreto suo & actuali operatione ad peccandum physice & irresistibiliter determinat, ille non est sanctus.

Deus, stante absoluto Electionis decreto, ad peccandum decreto suo & actuali operatione physice & irresistibiliter determinat.

E. Deus, stante absoluto Electionis decreto, non est sanctus.

§. XI. Major est evidentissima.

Minor Probatur.

(1) Cum absoluto Electionis decreto indivulso nexu cohereret absolutum Reprobationis decretum. Unde quemadmodum Deus eos, quos eligit, decreto suo & actuali operatione ad fidem physice & irresistibiliter determinat, ut ad salutem, ad quam eos absolute eligit, perveniant, sic eos, quos reprobat, decreto suo & actuali operatione ad peccandum physice & irresistibiliter determinat, ut ad damnationem, ad quam eos absolute destinavit, pertingant.

§. XII. (2.) Decretum Electionis exinde à Røellio absolutum esse statuitur, quia omne Dei decretum, ut sic spectatum, à causa impulsiva externa absolutum est. Omne autem decretum Dei absolutum est determinativum. Ergo decretum Reprobationis determinativum est, adeoque & decreto, quo homines quosdam reprobat Deus, & actuali operatione, qua decretum determinativum exequitur, eos, quos reprobat, ad peccandum physice & irresistibiliter determinat.

§. XIII.

§. XIII. Ipse Rœllius determinationem illam clarissime ita tradit Comment. pag. 736. Proorizein est rem aliquam prædeterminare, & antequam existat vel fiat, apud se quasi definire & certis limitibus circumscribere, atq; adeo certum aliquem finem certaq; ad illum media constituere, & sibi præstituere, prædefinire, ac prædecernere. Ut quando Deo tribuitur, nihil aliud significare possit, quam istiusmodi certum immutabile decretum, quo certum modum ac fines definiverit, quos ultra citraq; nihil fieri possit, & cui omnia, tam media, quam finis, tam locus, tempus ordo, numerus & reliquæ persistens, quam res & personæ accurate in eventu convenire, & conformari debeant. Hunc proorismum appellat p. 1007. Prædefinitionem, addita hac explicatione. Ostendit Apostolus primam causam & originem tanti beneficii esse, PRÆDEFINITIONEM ipsorum secundum propositum ejus, qui omnia in omnibus operatur ex consilio voluntatis suæ. Quæ sic declarat: Quid sit proorizein, dictum est ad v. 4. Scilicet animi proposito & decreto rem aut actionem, earumq; modum, formam, conditiones, ac fines accurate apud se determinare, & in idea, quasi, deformare ac delineare. Est ergo proorismos norma rei & actionis. Esse autem proorismum istum conjunctum cum efficaciaci operatione ejus, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suæ, haud diffitetur. Idem sentit p. 1012. Propositum; inquit, & Consilium Dei efficax esse & non carere, eventu; eo ipso clarissime docet [Apostolus,] quod affirmat, ipsum omnia, quæ decernit, energèin efficaciter operari & efficere secundum consilium voluntatis suæ. Si ergo omnes res & actiones decreto suo & actuali operatione determinat Deus, etiam ad actiones moraliter malas sive peccata peccantes decreto suo & actuali operatione determinat.

§. XIV. Quamvis vero hunc objectum sibi scopulum sic, effugere conetur Rœllius l. c. pag. 1012. Quando Deus OMNIA OPERARI dicitur ex consilio voluntatis suæ, manifestum

C 2 I. boni & mali

„stum est, ea omnia intelligi, quæ operari consilio suo statuit,
 „quæque re ipsa operatur. Neque enim, ut volunt impii &
 „profani homines, qui id agunt, ut boni omnis ac mali moralis,
 „ut vocatur, discrimen tollant, Deus ex consilio voluntatis suæ
 „peccata energèi efficaciter operatur. Hinc prudentissimi In-
 „terpretes, non sine ratione tam panta omnia, non omnia absolu-
 „te intelligenda esse judicant, sed omnia ea, de quibus hoc loco
 „agitur, Statim tamen ad pristinam mentem redit pag. 1013.
 „Etsi negari nequeat, extendi quoque hanc Apostoli enunciatio-
 „nem ad ea omnia, quæ Deus in toto, quæ patet, Universo ex con-
 „silio voluntatis suæ operatur. Sensus igitur hic erit; non po-
 „tuisse fieri, ut non in sortem adsciscerentur, quandoquidem
 „prædestinati ad id sint ejus decreto & proposito, qui, uti omnia
 „alia, quæ facere decreverit, ex voluntatis suæ consilio efficaci-
 „ter efficiat & perficiat, ita in ipsis quoque omnibusq; sanctis &
 „credentibus, ex decreto & consilii sui sententia fidem, spem,
 „charitatem, & quicquid in iis sit boni, efficaciter operetur.
 „Nihil ergo Deus egit, aut agit, vel in natura, vel in gratia ne-
 „cessario aut temere, sed omnia ex libero definito voluntatis suæ
 „consilio. Quod vult potest, sed non quicquid potest, vult:
 „quod vero vult & potest, id quoque efficaciter ex consilio vo-
 „luntatis suæ efficit & operatur., Equidem ne & hic in Syrtes in-
 „cidat, sic cavere sibi ibidem studet: „Deniq; & si peccata in ho-
 „minibus operetur, neque velle potuerit operari Deus, omnes
 „tamen res omnemque rerum ordinem, ita providentia sua mo-
 „deratur & gubernat, ut nihil fiat, quod non vel permittere,
 „vel efficere decreverit, quodque non sit, vel instrumentum, vel
 „ocasio demonstrandæ atq; illustrandæ perfectionum ac vittu-
 „tum divinarum gloriæ. Enimvero quam absurda sit illa in Cal-
 „vini Schola recepta & inde à Røellio ascita inter decretum Dei
 „effectivum & permisivum distinctio, cum decretum Dei ut sic
 „spectatum, ipsis determinativum audiat: non tantum Remon-
 „strantes dudum in Synod. P. II. p 376, demonstrasse, sed ex Røellii

in absoluto decreto decreto propugnando Sociis, Strimesium in Strict. & Not. in Controv. cum Armin. Spanhemianas fateri, Salomoni Tillio jam ostendi in Exercit. adversus eum p. 77. sequ. Tametsi ex dictis perspicuum est, neq; Strimesium, neq; ceteros, qui cum eo in Calvini Schola Universalissimum profiteri se praeferebant, dum absolutum à fide electionis decretum ex Synodi Dordracenae jussu defendere non praetermittunt, posse, quin & decreto & actuali operatione homines ad peccatum à Deo determinari statuunt. Unde quanto magis Roellius ex his fluctibus eluctari allaborat, tanto profundius iisdem immergi illum cernimus, ut tandem manifestis verbis Dei ad malas actiones praedeterminationem asserat. Easi enim, pergit l. c. nos omnem praedeterminationis, praescientiae ac gubernationis divinae, in primis circa actiones hominum malas, modum plene ac plane comprehendere aut explicare nequeamus, docet tamen tam ratio quam Scriptura, Deum omnem rerum ordinem constituisse, omnes, futuros eventus praescivisse, & cum alia omnia, tum hominum, actiones tam malas, quam bonas ita regere ac gubernare, ut nihil, accidere, atq; evenire possit, improvise illi atq; inexpectatum, neq; tamen peccati causa sit. Et praescientiae illius atq; adeo & praedeterminationis divinae, argumentum omni exceptione majus, sunt rerum futurarum, & tam malarum, quam bonarum hominum actionum praedictiones in Scriptura Sacra. Etenim quid est illa praedeterminatio divina, cujus objectum constituit actiones malas, nisi ipsa praedeterminatio, per quam Deus agentia libera decreto suo & hinc actuali operatione physice & irresistibiliter determinat. Quod si praescientiae divinae objectum ita sunt actiones malae, ut antequam eas praescivit Deus, decreto suo libere agentia ad easdem praedeterminaverit & determinaverit, atq; inde illas praesciat, quia agentia ad illas decreto hoc antecedente determinavit, eequid evidentius est, quam decreto suo determinativo & actuali operatione ad malas actiones Deum determinare homines affirmari? Itaq; mirum non est, si Roellius modum,

modum,

modum, quo Deus actiones malas ita præordinet, ut tamen ille causa peccati non sit, plane comprehendere ac explicare nequeat, cum is modus plane non detur, nec dari possit. Facile autem absurditatem illius modi, qui divinæ sanctitati prorsus repugnat, comprehenderet & explicaret, nisi istam, quæ ex antecedente infertur, blasphemam in Deum conclusionem: Deus est causa peccati, ita negaret, ut antecedens nihilominus affirmandum susciperet. Docet quidem tam ratio recta, quam revelatio, Deum rerum omnium à se conditarum ordinem constituisse, omnes futuros eventus præscivisse, & cum alia omnia, tum hominum actiones, tam malas, quam bonas, ita regere ac gubernare, ut nihil accidere atque evenire possit illi improvisum atque inexpectatum, neque tamen Ipse peccati Causa sit. At neutra docet, Deum rerum omnium ordinem ita constituisse, ut omnes res decreto suo & actuali operatione ad agendum physice & irresistibiliter determinet, Neutra docet, Deum omnes futuros eventus præscivisse exinde, quia decreto suo antecedaneo omnes futuros eventus prædeterminavit. Neutra docet, Deum cum alia omnia tum hominum actiones tam malas, quam bonas, ita regere ac gubernare, ut nihil accidere atque evenire possit improvisum illi, atque inexpectatum propterea, quia cum alia omnia ad agendum, tum homines ad actiones tam malas, quam bonas decreto determinativo & actuali operatione physice & irresistibiliter determinet. Si quis vero ita doceat, eum & ratio sana & Scriptura docet, Deum peccati causam facere. Sed & si juxta Röellium, malorum actionum prædictiones in Scriptura Sacra argumentum sunt præscientiæ simul & præordinationis, qua malas actiones præordinavit Deus, solari luce clarius in ipsis terminis affirmat Röellius id, in quo probando verlamur, Deum per absolutum decretum causam peccati constitui adeoque non esse Sanctum.

§. XV. IV. Cui judici manifeste impius in judicio ita placet, ut ipsi nondum expiata ejus impietate, præmium decernat, ille non est sanctus.

Deo

Deo, per absolutum decretum, peccator ita placet &c.

E. Deus, per absolutum decretum, non est sanctus.

Major apertè veritatis est, cum is, qui sanctus est, per naturam Sanctitatis non possit delectari nisi Sancto, Sanctitate vel propria, vel aliena.

Minor probatur, quia vi absoluti decreti peccator ante applicatam ipsi per fidem Christi sanctitatem, ita Deo placet, ut ei etiam summum bonum salutem æternam decernat.

§. XVI. V. Qui fallit homines, ille non est sanctus.

Deus secundum absolutum decretum, fallit homines.

E. Deus secundum absolutum decretum, non est sanctus.

§. XVII. De Majoris veritate nemo dubitat.

Minor probatur.

(r.) Si verum est, quod fides in Christum non sit causa impulsiva Electionis, falsum est, quod illi, qui actu salvantur, per fidem in Christum salvantur. Sin verum est, quod ii, qui actu salvantur, per fidem in Christum salvantur, falsum est, quod fides in Christum non sit decreti causa impulsiva. Consequentiz ratio manifesta est ex exactissima decreti divini & executionis ejus convenientia. Jam vero cum utrumq; juxta Røellium, Deus in Scriptura affirmet, ac tamen alterutrum necessario falsum sit, Deus utrumque asserendo fallit homines. Sic autem, ne genuini in Calvinii Schola Doctoris habitum exuat, dum statuit Røellius, veritatis vi constrictus à se ipse deficit, quando scribit l. c. pag 623. Deum iis, quos elegerat & prædestinaverat, ea bona & dona EO MODO loco, ac tempore, largiri, in Electione & Prædestinatione definiverat: „ Ut recte & tuto possimus judicare de Dei proposito & consilio ex, „ iis quæ in tempore facit, p. 744. EO MODO Deus nos elegit in, „ Christo, quo modo in tempore nos sanctificat, adoptat, omniq; „ benedictione Spirituali cumulat, in ipso & per ipsum. Jb. Ele, „ ctio in Christo est NORMA sanctificationis & adoptionis in, „ Christo & per Christum, ib. Neque Christus tantum sanctifi, „ cationis & adoptionis, sed & omnium bonorum ac donorum sa, „ luta-

luta-

lutarium causa meritoria est, p. 747. In possessionem vero bonorum
 illorum, quæ nobis meritis est, venimus PER FIDEM in ipsum.
 PER FIDEM enim accipimus communionem cum ipso omnibus-
 que ejus meritis. 745. Ex operibus de consilio & decreto judicare
 possumus. De modo ergo & forma, ut ita loquar, consiliorum
 & decretorum divinorum judicare possumus & debemus ex mo-
 do & forma operum ejus. Quod vero ita in Christo sancti-
 mur & adoptemur in filios, ut Christi tanquam Sponsi & Me-
 diatoris mors & satisfactio sit causa sanctificationis & adoptio-
 nis, omniumque omnino bonorum salutarium, quæ in nos De-
 us Pater confert, eaq; non nisi in communionem cum Christo PER
 FIDEM accipiamus, ex iis, quæ ad v. 2. 3. ex Scriptura docui-
 mus, liquido patet, pag. 749. Cum itaq; hoc modo [PER FI-
 DEM] nos in Christo & per Christum sanctificet adoptet & ple-
 ne perfecteq; salvet ac beat: Concludendum utiq; eo quoq;
 modo nos in ipso ante foundationem mundi electos, & ad ado-
 ptionem prædestinatos fuisse. Ex eventu ergo de proposito Dei
 atq; adeo de electione in Christo judicandum est p. 1011. Ex
 eventu judicandum de consilio, ex decreti executione de decer-
 nentium voluntate. Nam si, juxta Røellium, Christi satisfa-
 ctio, fide recepta ab electis, causa est actualis salvationis, ita, ut
 hæc ratio salvandi electos sit normatum, cujus norma est electio
 sive decretum salvandi, certe etiam electionis sive decreti salvandi
 causa est Christi satisfactio fide in prævisione Dei recepta ab electis.
 Si ex eventu sive actuali salvatione, de proposito ac consilio
 Dei, atque adeo de Electione; si ex decreti executione de decer-
 nentis voluntate judicandum est, quia eventus, Røellio fatente;
 hic est electorum, quo Deus ita exequitur decretum salvandi ele-
 ctos, ut causa propter quam eos actu salvat, sit Christi satisfactio
 fide finali ab ipsis apprehensa, etiam propositum, consilium et
 voluntas decernentis salutem ita se habuit, ut causa, propter quam
 Deus propositum, consilium & voluntatem salvandi electos cepe-
 rit, Christi fuerit satisfactio fide finali ab Electis apprehensa. Quod
 si

si Electionis, seu decreti salvandi, causa impulsiva non est Christi satisfactio fide finali ab Electis recepta, norma cum normato suo, propositum & consilium cum eventu, decernentis voluntas cum executione decreti non conveniet.

§. XVIII. (2) Qui Christi mortem causam meritoriam electionis negat, tamen eandem esse causam meritoriam salutis affirmat, ille fallit homines: Si enim Christi mors non est causa meritoria decreti, neq̄ est causa meritoria executionis decreti, vel, si est causa meritoria executionis decreti, est etiam causa meritoria ipsius decreti.

Atqui Christi mortem esse causam meritoriam decreti salvandi, juxta Röellium, in Scriptura negat Deus, & tamen eandem esse causam meritoriam salutis affirmat.

E. Deus, juxta Röellium, fallit homines.

Minor probatur.

Quicumque negat Christi mortem esse causam impulsivam electionis, is hoc ipso negat Christi mortem esse causam meritoriam electionis. Jam tradente Röellio, negatur in Scriptura, Christi mortem esse causam impulsivam electionis. E. Negatur quod Christi mors sit causa meritoria electionis.

Major probatur, quia meritoria causa sub impulsiva continetur, ut species sub genere, de quo ergo negatur genus, de eo quoque negatur species.

Minor aperta est, quia nullam neq̄ decreti Electionis, neq̄ ullius decreti divini causam impulsivam externam esse vel esse posse contendit Röellius. Unde manifestum est, in Röelliano absoluto Electionis decreto ipsum Socinismum involvi, qui Christi mortem esse causam meritoriam salutis negat.

§. XIX. Quamvis, si ceteras Theologiæ Röellianæ partes expendamus, neq̄ in istis desinat, quæ præter absolutum Electionis decretum, Socinismo ita faveant, ut arduum illud fidei Christianæ Caput, quod Christum esse causam meritoriam salutis affirmat, ex credendorum numero expungi jubeant. Ipsum Christum Universa

Calvini Schola, in qua Röellius Theologiam publice docuit, sic descri-

D

descri-

describit, ut infinitam Dei Potentiam humanæ ejus naturæ communi-
 catam neget, qua vero humanæ Christi naturæ adempta, sufficiens hu-
 manæ Christi naturæ morte sua salutem merendi vis detrahitur. Quin-
 dum attributa divina humanæ Christi Naturæ negantur comunicata,
 ab attributis autem divinis natura, sive essentia divina, atq; ab utrisq;
 Personalitas divina realiter non differt Personalitate divina Homo Chri-
 stus destruitur, adeoq; in Røellii Schola Deus non est. Ex quocunque
 vero fundamento Christum negat quis esse Deum, ad rem ipsam quod
 attinet, perinde est, cum per negativam hanc ex illorum, qui Christi
 Deitatem negant, classe excludi is nequeat, & Christum adeo ho-
 minem mortem, sustinendo, in merenda hominibus salute, vel fru-
 stra, vel plane non laborasse, indicet. Sed & illa Røellii hypo-
 thesis, quæ Christum infinitam potestatem sibi meruisse asserit, Chri-
 stum Deum esse negat. Ipsum enim Christum vult. l. c. pag. 746.
 „pro ea, quam per opus Redemptionis sibi acquisivit potestate, Spi-
 ritum sanctificationis & adoptionis nobis donare. Quæ potestas
 non nisi infinita est. Et p. 511. Ut propter opus Redemptionis & in
 „Præmium obedientiæ & peractæ Redemptionis ut Deus Salvator, ex
 „consilio S. S. Trinitatis obtineret regnum in Ecclesiam suam, &
 „gloria ac honore divino coronaretur, omniaq; pedibus ejus sub-
 „jicerentur, necesse fuisse, ut se ipsum exinaniret & humiliaret, obe-
 „diensq; fieret usq; ad mortem Crucis. Si vero Christus prome-
 rendo sibi acquisivit potestatem infinitam, certe communicatam
 sibi eam à primo unionis personalis momento non habuit, neque
 morte sua hominibus salutem promereri potuit. Eo ipso enim tem-
 pore, quo mortem subiit, nondum instructus infinita potestate at-
 que hinc potentia fuit, sed tum, hoc ipso dum mortem passus est,
 finita sua potentia in acquirenda sibi infinita potentia & potestate
 occupatus fuit. Finitæ autem vires ad salutem vel uni promeren-
 dam insufficientes sunt. Præterea nec fieri ullatenus potest, ut id,
 quod infinitum est, sibi quis mereatur. Nam vires ejus, qui ali-
 quid promereri vult, rei promerendæ debent esse proportionatæ.
 Si ergo promereri sibi quis posset id, quod infinitum est, infinitis
 eum

eum viribus præditum esse necesse foret. At qui infinitis jam gaudet viribus, id quod infinitum est, actu jam obtinet. Hinc quod actu jam habet, quomodo acquirere illud sibi demum posset? Sed & solus Deus est Ens essentia & attributorum ratione infinitum; Divinam autem essentiam & attributa promereri sibi nulla creatura valet. Christus quidem secundum humanam naturam essentiam & attributa divina accepit; Verum ex gratia Unionis personalis, non ex merito. Potestatem inde divinam non demum peracto Redemptionis opere, sed in primo Unionis personalis momento sibi communicatam obtinuit, licet ad perficiendum illud à plenario communicatæ sibi infinitæ Majestatis usu abstineret. Firmum itaq; manet hoc, si Christus sibi aliquid promeruit, quodcumque id tandem fuerit, quod mors ejus, sive satisfactio morte ejus præstita, causa meritoria salutis non sit. Unde si quam maxime Röellius Electionis decreti causam impulsivam esse Christi meritum fide finali apprehensum in terminis assereret, inaniter tamen ita statueret, salvis his ejus hypothefibus, quibus infinita Humanæ Christi Naturæ communicata merendi vis & ipsa adeo Deitas Christi destruitur.

§. XX. Neq; melius de illorum in Calvini Schola doctrina judicari potest, qui in hoc quidem Röellio assentiuntur, quod fides in Christi meritum nequeat esse causa impulsiva Electionis, nihilominus meritum Christi à fide sejunctum pro causa impulsiva Electionis agnosci volunt. Nam quemadmodum hi per denegatam Humanæ Christi Naturæ infinitam Majestatem, non nisi finitam morti ejus merendi vim tribuunt, atq; ita, etiamsi fidem cum Christi merito conjunctam completam Electionis causam impulsivam dicerent, impulsivam tamen, ac meritoriam adeo, Electionis causam re ipsa nullam habent: Sic, licet infinitam Humanæ Christi Naturæ communicatam esse Majestatem & vi adeo infinita meritum ejus pollere diserte profiterentur; tamen, quia fidem ab ejus infinito merito separant, haud minus cum Röellio & Sociis Christi

mortem causam impulsivam & meritoriam etiam Electionis esse
 inficiantur. Equidem de ista sua sententia non ita æstimandum
 arbitratur Strimesius, cum his id edisserit verbis, Inquisit. in Contro-
 vers. Evangel. p. 296. Non uti in Christo, i. e. per & propter Chri-
 stum ab Apostolo rectissime dicimur eligi Eph. 1, 4. ut Electione
 divina in modo concipiendi nostro Christus prior sit, cujus me-
 ritis futuris & à Deo absolute decretis Deus, modo tamen eum
 decente movetur ut nos eligat, ita simili ratione fides Electioni
 includenda fuerit, etiam eatenus dumtaxat, ut in signo rationis,
 sive modo concipiendi nostro ad mentem Apostoli, in dicto loco,
 quocunque tandem modo prior æstimeretur: quandoquidem Apo-
 stolus expresse addit, nos in Christo ad hunc finem, Electionis
 fructum effectumque futurum, eoque Electione in signo rationis
 neutiquam priorem electos esse, ut simus sancti & inculpati
 coram ipso in charitate; at per fidem sanctificentur, vel purifi-
 cantur corda nostra Act. 15, 9. perque hanc solam charitate sic im-
 prægnatam, quatenus Christo innititur, inculpati evadimus coram
 Deo Gal. 5, 6. & Eph. 1, 6. ut adeo ex mente Apostoli Eph. 1, 4.
 fides Electioni includatur, non ut Electione quoquo modo prior,
 sed eadem, in signo rationis posterior tantum. Et Charitol. Sacr.
 P. II. p. 20. Dari vult amorem quendam insigniorem etiam ratione
 rerum Spiritualium, erga quosdam homines præ aliis pluribus
 eumque à priori absolutum i. e. nullo hominis opere quocunque istud
 nomine veniat accersitum, vel impetratum, quem PARTICULA-
 REM gratiam appellare se, ex Electione à priori absoluta, pro-
 manantem significat. Addit: Dico, ex Electione à priori abso-
 luta, non equidem quod ad ea attinet, quæ extra homines sita
 sunt (quæ inter maximum est meritum Christi, propter quod ho-
 mines etiam electos esse, quotquot electi sunt, nullus dubitaverim
 cum multis Nostrarum asserere, vide Confess. Helveticam cap. 10
 p. m. 14. sed quod ad ea attinet, quæ vi liberi arbitrii humani
 etiam ex gratia restituti, ab ipso homine exeruntur, quale quid
 fides prævisa esse perhibetur. In quo ut à Sociorum doctrina hic
 se

se, disjungeret Strimesius, videtur inductus, quod animadverterit, si Christi meritum causam impulsivam Electionis negaret esse, fieri non posse, quia Christi mortem causam meritoriam salutis esse, cum Socino sibi negandum foret. Nam in dissert. Protocret. quam pramissit Charitol. Sacr. §. II. cautelam hanc adhibendam censet, ne Gratia cuiusque Subjectivæ, i. e. in homine ponendæ, objectivam, eam istius conciliatricem ac Impetratricem unicam extra, hominem, inque Christi merito sitam pramittere concipiendo, obliviscaris, neq; ejusdem gratiæ Subjectivæ vel quicquam, vel, aliud, vel alio modo in quenquam hominem competere statuas, quam quod & quo modo, ab objectiva gratia hujusq; particularis, variis, acquisitum eidem impetratumq; est; secus, Benignitatem, erga lapsum hominem de Deo temere conceptam, Justitiæ Divinæ Essentiali palam cum Socino derogaturus, necessitate neq; Mediatoris, eorq; Redemptoris & Interpellatoris, absolutam si, minus everfurus, certe, diminuturus quam plurimum. Si enim, juxta hæc Strimesiana, per Benignitatem erga lapsum hominem de Deo temere conceptam, Justitiæ Divinæ Essentiali palam cum Socino derogatur, & Benignitas adeo illa, quæ est particularis Electionis gratia, erga quosdam ex hominibus lapsis temere de Deo concipitur, quando ista siæ merito Christi tanquam causa impulsiva Electionis consideratur; certe cum Socino sic etiam, judice Strimesio, ab ejus in Calvinii Schola fratribus, qui hic ab ipso dissident, palam derogatur Christi merito, siæ Christus salutis esse causa meritoria negatur. At vero ne Socini partibus se addicat Strimesius, frustra laborat in Electionis causa impulsiva quærenda in Christi merito, quoad in infinita Humanæ Christi Naturæ communicata Majestate & merendi adeo vi infinita, neganda persistit. Tum si Christi meritum, prout in se & à fide sejunctum spectatur, est causa impulsiva Electionis, etiam Christi meritum, quatenus in se, & à fide sejunctum consideratur, salutis causa impulsiva est. Quod ita ex decreti divini cum executione convenientia manifestum est, ut nemo sanæ mentis id negaverit.

Con-

Consequens autem adversatur Scripturæ, quæ merito Christi non nisi fide apprehenso salutem, sive actuale[m] saluationem, tribuit, Chab 2, 4. Marc. 16, 16. Joh. 3, 16. 18. Quem adeo modum propter Christi meritum homines ad salutem eligendi ita se decere Deus declaravit, ut absolute quidem decreverit, se propter Christi meritum ad Electionem hominum moveri velle, non tamen propter Christi meritum absolute Spectatum, sed fide finali apprehensum. Christi enim meritum in se Spectatum ita Univer-sale est, ut hoc ipso dum pro omnibus & singulis hominibus præstitum est, omnibus & singulis hominibus in se causa salutis meritoria existat. Si ergo Christi meritum in se simpliciter Deum actu movet ad iis, pro quibus est præstitum, actu conferendam salutem, ad omnibus & singulis hominibus salutem actu conferendam sic Deum moveat necesse est. Cum vero maximam hominum, quib⁹ salutem Christus meruit, partem reprobam esse & damnari Scriptura testetur, ad Christi meritum in illis, quibus salus propter Christi meritum confertur, accedat aliquid necesse est, per quod ipsi à ceteris, qui reprobatii sunt & damnantur, ita differant, ut istis solis Christi, meritum sit causa, à qua Deus ad iisdem salutem conferendam moveatur. Atq[ue] hoc ipsum unice est fides in Christum, quæ, ex libera Dei ordinatione, cum credentibus meritum Christi ita unit, ut propter illud cum ipsis unitum salus iis conferatur. Quo secum uniendi Christi meritum medio cum ap[osto]li destituantur, hinc non obstante, quod etiam ipsis Christus in se Spectatus sit causa meritoria salutis, illi reprobatii sunt & damnantur. Nam hoc Christus omnibus & singulis hominibus quidem acquisivit, ut ipsi actu salventur; attamen non absolute, sed sub conditione fidei implenda in illis, qui salutem à Christo sibi acquisitam conferri sibi cupiunt. Quod si, ex Scripturæ testimonio, Christi meritum non nisi fide apprehensum, est causa impulsiva actualis saluationis, absurdum plane est, affirmari à Strimesio Christi meritum citra fidem, quo apprehendatur, esse cau-

cau-

causam impulsivam decreti salvandi, sive Electionis. Neq̄ difficile adeo Strimesio fuisset colligere, Paulum quando Eph, 1, 4. In Christo i. e. ipso interprete, per & propter Christum, nos eligi docet, haud diversam sentire posse, nisi universæ Scripturæ & sibi ipsi contradiceret. Haud quicquam huic sensui adversabitur, quod electi ab eo dicimur ut simus sancti. Justificari enim etiam dicimur, ut simus sancti, nec tamen ita ut citra fidem, qua Christi meritum apprehendatur, justificemur. Si vero hoc valebit, nos, quia propter Christum eligimur, ut simus sancti, eligi citra fidem in Christum; etiam sequetur, nos, quia justificamur, ut simus sancti, justificari propter Christi meritum, sed sine fide, quæ illud nobis applicet. Itaque quia Christus, sine fide in illum, electionis causa impulsiva & salutis adeo meritoria ita esse actu ulli nequit, ut propter illius meritum à fide se junctum eligatur & salvetur, Strimesius, perinde ac ceteri ex Calvinii Schola, qui & fidem in Christi meritum & ipsum Christi meritum Electionis causam impulsivam esse inficiantur, cum Socino Christum causam meritoriam salutis esse negat. Quid multa? Damnantem sua, atq̄ ad sociorum sententiam se recipientem audi Strimesium, quando Charitol. Sacr. Dissert. Protheoret. §. II. inter cautelas, gratiam Dei in communi spectantes refert hanc: Ne fontem, gratiæ divinæ salutiferæ primamq̄ ejus originem aliam censeas, quam misericordiam Dei, eamq̄ absolutam, seu à nulla extra, se ipsam, re externa permotam. Secus, per cautelæ hujus neglectum, impliceris necesse est progressui in infinitum. Jam si Deus ad gratiam suam salutiferam simpliciter, adeoque in universum omnem, & sic ad ipsum præ ceteris quosdam salvandi, sive eligendi decretum permotus est nulla extra se ipsum, seu externa, re, non tantum non à fide, sed neq̄ à Christo ad salutem ulli decernendam, sive ullum ad salutem eligendum, permotus est. Quod si timendum erit, ne causa impulsiva Electionis extra Deum ulla implicet progressui in infinitum; non fidem solum, sed & Christi meritum à causa Electionis impulsiva externa arcebit

bit

bit timor iste. Sed cum neutram causam impulsivam progressui in infinitum implicare probandi vis Strimesio suppetat, manet utraq; indissolubili nexu juncta sive Christi meritum fide apprehensum, causa impulsiva externa Electionis adæquata.

§. XXI. (3.) Quicumq; mentem suam hominibus expositurus, vocibus plane diverso, ac inter eos convenit, significatu utitur, sine ullo adjecto hujus suæ notionis indicio, ille fallit homines.

Deus absoluti electionis decreti doctrinam hominibus expositurus, ita utitur.

E. Deus absoluti Electionis decreti doctrinam hominibus expositurus, fallit homines.

Major extra dubium ponitur.

Minor probatur.

Prognosis sive Præscientia ex instituto significat actum intellectus, quo ille cognoscit res, antequam eæ actu existunt qui actus intellectus diversus est ab eo voluntatis, qui objectum sibi ab intellectu monstratum vel eligit, vel averfatur, & istum adeo insequitur. Verum prognosis per Røellii absolutum electionis decretum, in Dei ad homines sermone de Deo adhibita, non præscientiam sed prædeterminationem notat, ne minimo quidem adjecto alienam istam significationem urgente argumento, quin contextu oppositam manifeste efflagitante.

§. XXII. [4.] Quicumque voces ex instituto Universalitatem significantes, sine ulla adjecta restrictionis nota, ad Particularitatem significandam adhibet, ille homines fallit.

Deus, in proponendo absoluto Electionis decreto, ita agit.

E. Deus, in proponendo absoluto Electionis decreto, fallit homines.

Minor probatur ex illis locis, in quibus Deus se omnes & singulos homines velle salvari, & Christum omnibus & singulis hominibus morte sua salutem acquisivisse, vocibus ex instituto signi-

signi-

significantibus, sine ullo particularitatis indicio exponit, quæ autem particulariter accipienda esse absolutum decretum dicitur. Inde ne huic Sacro suo manus injiciat Røellius, de solis electis explicat 1 Tim. 2, 6, 7. de quo Vid. supra. Heb. 2, 9. Comment, p. 345, ut Sponsor & Pontifex pro omnibus electis ex Judæis & gentibus, gustavit mortem 2. Cor. 5. pag. 455. l. c. Dum in Christo mundum sibi conciliaffe, qui tanquam Sacerdos pro peccatis electorum hostiam obtulerit. Sed vox omnis, de hominibus nullo adjecto restrictionis indicio hic usurpata, ex naturali rationis judicio accipi aliter non poterit, nisi de omnibus individuis hominum, ut adeo intelligamus hinc, Deum omnia hominum individua velle salvari, Christum pro omnibus individuis dedisse se antilytron, & mortem gustasse pro omnibus individuis hominum. Mundus etiam proprie cum accipitur, absolute positus, quemadmodum universam mundi compagem, non partem aliquam mundi, significat; sic pro hominibus mundi incolis cum sumitur, & absolute ponitur, omnia hominum individua, non quædam tantum ex his, indicat.

§. XXIII. VI. Quicumq; injustus est, is non est sanctus.

Deus docente absoluto decreto, est injustus,

E. Deus docente absoluto decreto, non est sanctus.

§. XXIV. Majorem nemo negat.

Minor probatur.

[1.] Quicumq; in foro humano homines, nulla in illis existente causa impulsus, gravissimo supplicio destinatus, ille est injustus.

Deus docente absoluto decreto, id facit E, est injustus.

Major evidentissimæ veritatis est.

Minor probatur.

Si enim Deus ex nulla causa externa impulsus, electos elegit, etiam ex nulla causa externa impulsus reprobos reprobavit.

Nam electionis decretum propterea à causa impulsiva externa absolutum Røellio dicitur, quia decretum divinum ut sic causam

E

impul-

impulsivam externam nullam habet. Tam si electi ac reprobi in communi corruptionis massa spectati, ante decretum de quibusdam inde vel eligendis, vel reprobandis, sunt pares, & in reprobis nihil fuit, quod Dum impulit ad eos reprobandos.

§. XXV. [2.] Quicumque aliquem gravissimo supplicio afficit propterea, quod is voluntati ejus conformiter fecit, is injustus est.

Deus stante absoluto decreto, reprobos aeterno supplicio afficit, propterea quod fecerunt voluntati ejus conformiter.

E. Deus stante absoluto decreto est injustus.

Minor probatur. Nam de solis electis Deus absolute vult ut illi credant in Christum, quem illis solis destinavit fide amplectendum. Dum ergo reprobi non credunt in Christum, faciunt illi, quod Deus vult ut faciant. Sed qui non credunt in Christum, propterea quod non credunt in Christum, à Deo damnantur. Damnantur ergo reprobi propterea, quod illi fecerunt id, quod Deus absolute voluit ut ipsi facerent.

§. XXVI. [3.] Quicumque in foro humano hominem, propterea quod is non praestat id, quod ipsi praestitum absolute impossibile est, supplicio afficit, ille est injustus. Ad absolute enim alicui impossibile nemo obligari. neque adeo ob id non praestitum puniri potest, sine punientis injustitia.

Jam, per absolutum decretum, absolute impossibile est ut reprobi credant in Christum. Nam, quia, per absolutum decretum Deus absolute solis electis & Christum & vires in Christum credendi destinavit, fieri absolute non potest, ut reprobi id quod Deus ipsis absolute negavit, accipiant. Et tamen propterea, quod reprobi non credunt in Christum, eos damnat Deus, stante sententia condemnatoria, Marc 16, 16.

E. Deus per absolutum decretum est injustus.

§. XXVII. [4.] Quicumque hominem ad mortis supplicium simul & causas ejus determinat, ille est injustus. Quod per se est evidens.

Deus

Deus, sic volente absoluto Decreto, reprobos ad damnationem simul & causas ejus determinat.

Nam vi decreti hujus determinativi Deus determinat reprobos ad finem, qui est damnatio, & causas sive media damnationis, quæ sunt peccata.

E. Deus sic volente absoluto decreto est injustus.

§. XXVIII. VII. Quicumque est immisericors, ille non est sanctus. Deus, per doctrinam de absoluto decreto, est immisericors.

E. Deus per doctrinam de absoluto decreto, non est sanctus.

§. XXIX. Major patet ex natura sanctitatis, quæ, universaliter spectata, sui ut partem essentialem, includit misericordiam.

Minor probatur:

Quicumque objecti miserabilis non miseretur, ille est immisericors.

Deus per doctrinam de absoluto decreto, objecti miserabilis non miseretur.

E. Deus per doctrinam de absoluto decreto, est immisericors.

De Majoris veritate dubium non est, quia de natura misericordix est, objecti miserabilis misereri.

Minor probatur: electi, spectati in communi cum reprobis corruptionis mala, sunt objectum miserabile, quia Deus illorum actu miseratus fuit. Dum autem parium par est ratio, etiam reprobi sunt objectum miserabile; nec tamen, per absoluti decreti doctrinam Deus illorum unquam ab æterno miseretur.

§. XXX. VIII. Qui incredendum docet, quod natura sua aptum est, ut homines ad peccatis secure inhærendum inducat, is non est sanctus.

Deus dum doctrinam de absolutodecreto proponit, id credendum docet, quod natura sua aptum est, ut homines ad peccatis secure inhærendum inducat.

E 2

E. Deus

E. Deus dum doctrinam de absoluto decreto proponit, non est sanctus.

§. XXXI. Major certa est, quia effectus assimilatur suæ causæ.

Minor probatur.

Quicumque docet [1.] fidem in convertendis irresistibili potentia produci.

[2.] Fidem semel potentia irresistibili productam irresistibili quoque potentia conservari, ut adeo fide semel donatus, etiam si in gravissima peccata contra conscientiam labatur, fidem ac Dei gratiam nec totaliter, nec finaliter, possit amittere, is id credendum docet, quod natura sua aptum est, ut homines ad peccatis secure inhærendum inducat.

Deus per doctrinam de absoluto decreto docet &c.

E. Deus per doctrinam de absoluto decreto docet id, quod natura sua aptum est, ut homines ad peccatis secure inhærendum inducat.

Major probatur,

Primo

Qui absolute certus est, si ex numero convertendorum sit, in se irresistibili potentia fidem & sanctitatem productum iri, adeoque fieri non posse, ut is vitæ etiam quam maxime impiæ nuncium tandem non mittat, quid multum laborandum sibi cogitabit de fugiendis peccatis carni suavissimis, ne per illa divinæ gratiæ motus intra se impediatur, cum quantacunque etiam ipsius impietas sit, absolute tamen, nullum inde gratiæ convertrici poni impedimentum posse, certus sit?

Secundo

Qui ubi fidem semel in se percepit, absolute certus est, fidem irresistibili potentia in se conservari, quid ille cavendum sibi judicabit, ne per peccata contra conscientiam fidem iterum amittat? cum absolute certus sit, etiam si adulterium, homicidium ac alia gravissima delicta perpetret, se fidem ac Dei gratiam nec totali-

taliter, nec finaliter posse amittere. Stulte sane timet quis id, de quo, quod nunquam futurum sit, nec fieri unquam possit, absolute certus est.

IX.

§. XXXII. Quicumq; id credendum docet, quod natura sua aptum est, ut homines ad desperationem inducat, ille non est sanctus.

Deus per doctrinam de absoluto decreto, id credendum docet &c.

E. Deus per doctrinam de absoluto decreto non est sanctus. Majoris veritas ex ra controversiam est.

Minor probatur.

Quicumq; docet, quibusdam tantum hominibus salutem ac fidem & Christum morte sua acquisivisse, & Deum dare absolute decrevisse, nec tamen in individuo exprimit illos, quibus salutem ac fidem & Christus morte sua acquisiverit & Deus dare absolute decreverit, is id credendum docet, quod natura sua aptum est ut hominem ad desperationem inducat. Nam ex propositionibus his Particularibus nemo de salute ac fide sibi in individuo per Christum acquisita, & a Deo adeo danda ullam concipere spem potest. Quid restat ergo ex doctrina hac, nisi desperatio?

Deus per doctrinam de absoluto decreto, docet, quibusdam tantum hominibus &c.

E. Deus, &c.

§. XXXIII. Jam, quia hucusq; ex sanæ rationis Principiis demonstratum est, per Rœelli doctrinam de absoluto a fide in Christum, sive Christo fide apprehenso Electionis decreto, sanctitatem Dei, ipsamq; adeo Dei naturam everti, concludo, per eadem Principia ita certum esse, quod hoc Rœelli & Sociorum commentum nusquam a Deo unquam revelatum extare possit, ut solari luce clarius falsum sit, quod Rœellius affirmat, in Paulina ad Ephesios Epist. I, c, absolutum Electionis decretum doceri.

SE.

SECTIO II.

ENimvero adversus hæc ex recta ratione deducta, quæ blasphemum in sanctissimum Numen esse absolutum Electionis decretum demonstrant, argumenta, habere se alia putat, quæ in acie pro se locet Røellius.

Unde l. l. c. p. 138. §. 86. hoc ei præfixo lemmate: Doctrina de „gratia & Prædestinatione ad laudem Dei debet proponi, scribit; „Quandoquidem Apostolus electionis, prædestinationis, omnisq; „gratiæ & gratuitorum donorum ac bonorum in Christo, finem di- „cit laudem gloriæ gratiæ Dei. Atque adeo inde ejus gloria, ad „ejus laudem, illustrissimo modo elucet. Manifestum est, tantum „habesse, ut doctrina de electione & prædestinatione æterna veræ „pietati nociva sit, ut e contrario sine ejus recta cognitione & a- „gnitione Deus debita gloriæ gratiæ laude privetur. Neq; enim „omnia, vel naturæ, vel gratiæ, opera possunt esse ad Deum, ut „propterea æstimeretur, ametur, ac laudetur, nisi sunt Rom. XI. 36. „ex ipso, & per ipsum. Finis pendet ab origine. Non recte co- „gnita prima rerum causa, ultimus earum finis intelligi nequit. Ne- „que, cui debeat operis laus, sciri, non cognito opifice. Et illi „procul dubio debetur laus, cujus est opus, Illi amor, & gratia- „rum actio, qui ex immerito amore & favore bona largitus est. Lau- „dari ergo Deus nequit, nisi faciat laudabilia. Neq; laudari ac „celebrari à peccatore gloria gratiæ ejus, nisi cognoscat, omnia bo- „na salutaria, ipsamq; vitam æternam, esse ipsius charismata gra- „tuita dona in Christo, & divina potentia nobis donata, atq; esse „totidem perfectionum & virtutum ac gloriæ divinæ clarissima ar- „gumenta, per quæ gloriosum se, & admirabilem atq; amabilem „in sanctis suis & credentibus demonstrare voluerit. Neq; quis- „quam veram bonorum ac donorum illorum naturam & indolem „recte intelligere, nisi cognoscat, omnia illa charismata, quæ Deus „in tempore largitur, fluere ex immutabili gratiæ proposito, ex ele- „ctione

ctione in Christo ante jacta mundi fundamenta, & prædestinati-
 one ad adoptionem in filios per Christum. Vera Scientia, est,
 cognitio rerum per causas, præcipue primam. Tantum ergo,
 honoris & debitæ laudis Deo detrahatur, quantum eorum operum,
 quæ ad laudem suam, vel in natura, vel in gratia, molitus fuit &
 fecit, de ipso negatur, & alii, non Deo, tribuitur. Hinc vide-
 mus, Christum, Apostolos, omnesq; sanctos Dei viros, pios o-
 mnes, non tantum omnia bona à Deo, ut patre luminum, ceu à,
 quo Jac. I, 5. 17. omne donum bonum, & omne munus perfe-
 ctum descendat, petere, sed & pro iis gratias illi soli agere. Qui-
 eunque igitur doctrinam de electione & prædestinatione in Chri-
 sto in Ecclesia Christiana proponi nolunt, illud in ea audiri, co-
 gnosci, & credi nolunt, quod Apostolo teste, est fons omnis be-
 nedictionis, omniumque salutarium charismaton, & materia gra-
 tiarum actionis ac laudis, Deum reddit eulogyon, & sine quo,
 nulla esse, aut concipi potest, vel veri nominis gratia, vel laus,
 gloriæ gratiæ. Nisi enim salutem, & omnia ad salutem necessaria,
 omnesq; benedictiones spirituales, derivemus ab illa voluntatis,
 Dei eudokia, qua in Christo nos ante jacta mundi fundamenta ele-
 git, ut essemus sancti & inculpati coram ipso in charitate, & præ-
 destinavit ad adoptionem in filios; atq; adeo à liberrimo & bene-
 volentissimo Dei ptoposito, peccatorem in Christo, & interveniente,
 ipsius satisfactione, præter & contra omne meritum, regeneran-
 di, justificandi, sanctificandi, & plene perfecteq; beandi, seq; in,
 eo hac ratione gloriosum, admirabilem & amabilem demon-
 strandi: non possumus Deum propterea laudare, & pro,
 iis gratias agere. Neque vera essent Apostoli illa: Ephes, II, 8. 9. 10.
 gratia salvati estis per fidem: & hoc non ex vobis, Dei donum,
 est, non ex operibus, ne quis glorietur. Ipsius enim opus su-
 mus, creati in Christo Jesu ad bona opera, quæ præparavit, ut in iis,
 ambulemus. 2. Tim. I, 9. 10. Deus nos salvavit, & vocavit vo-
 catione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum,
 proprium, firmum & immutabile, nulliq; pœnitentiæ obnoxium,
 pro-

pro-

„propositum & gratiam datam nobis in Christo Jesu, decretam &
 „promissam etiam, ante tempora secularia: nunc vero manifesta-
 „tam, per illustrem apparitionem Salvatoris nostri Jesu Christi:
 „qui mortem abolevit, vitam autem & immunitatem à corruptione,
 „in serena luce posuit per Evangelium. Scilicet, hoc ubiq; incul-
 „cant viri Dei 1. Cor. I, 29. 31, ut nulla caro gloriatur coram Do-
 „mino, sed, qui gloriatur, in ipso gloriatur, ipsiusq; gratiam &
 „immeritam benevolentiam in Christo æstimet & celebret, ut uni-
 „cam salutis ac salutarium donorum omnisque boni operis
 „causam,

§. II. Potest hinc contra nos ita argumentari Röellius. Cu-
 jus finis est laus gloriæ gratiæ Dei, atq; adeo ex quo Dei gloria ad
 ejus laudem illustrissimo modo elucet, id sanctitatem Deo non de-
 trahit.

Absolutæ à fide Electionis, teste Paulo Eph. I. c. finis est laus
 gloriæ gratiæ Dei, atq; adeo ex illa Dei gloria ad ejus laudem illu-
 strissimo modo elucet.

E. Absoluta à fide in Christum Electio sanctitatem Deo non
 detrahit.

Resp.

Minor falsa est. Paulus enim non novit aliam Electionem
 ad vitam æternam nisi eam quæ in Christo, sive propter Christum
 facta est, h. e. cujus causa impulsiva est fides in Christum sive Chri-
 stus fide apprehensus; atque de illa dicit quod tendat in laudem
 gloriæ Dei; Röellii vero assertum, quod de absoluta Electione lo-
 quatur Paulus, ejusq; finem statuatur laudem gloriæ Dei, Petitio est
 ejus, quod est in Principio. Et quia, Röellio fatente, non recta,
 sive falsa de Electione cognitio, Deum debita gloriæ laude pri-
 vat, quid clarius est, quam quod cognitio, qua Electio ut absolu-
 ta cognoscitur, dum Pauli de Electione doctrinæ contradicit,
 & falsa sit cognitio, & Sanctissimum Numen sanctitate spoliet? An
 laudari ergo Deus potest, cum causa efficiens illaudabilis actus
 con-

constituitur ? Laudari quidem gloria gratiæ Dei à peccatore non potest, nisi cognoscat, vitam æternam conferri ex Dei gratia propter Christum ; Sed id recte fieri non posse, nisi b eo, qui vitam æternam, & cetera charismata ex absoluta Electione fluere sentit, contradictoria esse, satis ex superioribus constat. Unde si ex Deo fit non Deus, quando tantum laudis Deo detrahitur, quantum operis, quod Deo debetur, alteri non Deo tribuitur, fit sane etiam ex Deo non Deus, si actus, qui sanctitatem Dei destruit, cujusmodi absolutum Electionis decretum esse probavimus, Deo tribuitur. Quandoquidem ergo doctrina de absoluta Electione ita falsa existit, ut in Deum maxime ignominiosa sit, tantum abest, ut illa in laudem sanctissimi Entis proponi possit, ut tanquam horrenda & execranda ab omnium ore atq; animis quam longissime removeri debeat. Quod si qui Calvinianæ Scholæ Doctores expendunt, mirum non est, ipsos existimasse, absolutum illud electionis monstrum sacro silentio coram promiscua multitudine obtegendum esse? Atq; adeo sic judicandum erit, non posse quenquam Deum laudare & gratias ei ullas agere, si ex electione Absoluta salutem suam derivare velit. Cum enim omnis religiosus actus sanctitatem involvat, non potest ullus religiosus actus versari circa objectum, in quo actus reperitur hujusmodi, quo id ab infinita sanctitate alienum, ipsaq; adeo religiosi objecti natura destitui se declarat. Taceo hic istum, qui ex absoluta Electione salutem suam deducendam audit, dum nullam de salute consequenda spem concipere potest, nullas pro salute sibi destinata gratias agere posse. Neq; vera essent Apostoli verba Eph. 2, 8. 9. 10. Gratia salvati estis per fidem &c. si absoluta à fide Electio locum haberet. Nam si salvatio est per fidem, sive impellente ad illam fide, etiam decretum salvandi est per fidem, sive impellente ad illud fide factum 2. Tim. 2, 9. 10. Deus nos salvavit &c. secundum proprium, firmum & immutabile propositum, scilicet ordinem salvandi à se constitutum, qui est ille per fidem in Christum, non vero decretum electionis, cum

F, ... cum

cum hoc, dum juxta prophetiam five propositum est factum, ipsum propositum esse nequeat; per quod adeo etiam electio non potest esse absoluta, sed impulsiva eius causa est fides in Christum. Si porro gratia nobis data h. e. juxta Røellium decreta & promissa etiam in Christo, utique propter Christum fide apprehensum factum, nequaquam vero à fide in Christum absolutum, electionis decretum est. Hoc ergo relinquatur, si secundum Røellium, Dei gratia & immerita benevolentia in Christo celebranda & æstimanda est, ut unica salutis causa, etiam hæc eadem Dei gratia in Christo æstimanda & celebranda, ut unica decreti salvandi, h. e. electionis, causa est. Quemadmodum igitur, per Scripturam actualis Salvationis causa impulsiva interna est Dei gratia, externa Christi satisfactio fide apprehensa; sic & decretum salvandi easdem causas impulsivas ita agnoscit, ut, qui non hoc modo de salute cogitans in Domino gloriam cupit, sed ex absoluta electione gloriam Dei in salutis negotio derivari vult, is Sanctissimi Numinis gloriam ignominiosa labe fœdet necesse sit.

§. III.

II. Doctrina de absoluta Electione est doctrina ad pietatem; Est hæc, ait Røellius l. c. p. 83 §. 87. de electione & prædestinatione in Christo doctrina, si quis eam bene perpendat, eam recte utatur, revera doctrina ad pietatem. Cum enim Deus iis, quos elegit & prædestinavit, benedicat omni benedictione spirituali, per Spiritum suum sanctos & inculpato reddat in charitate, regeneret, & ad imaginem ac similitudinem suam renovet, atque ita filios & heredes suos constituat; Gratia & gratuiti donis compleat & ornet, & gratos sibi acceptosque faciat: oportet ut, quisquis ad consolationem suam, certus esse cupit, se electum & prædestinatum esse ad adoptionem, omne studium adhibeat 2. Pet. I, 10. vocationem atque electionem suam firmam faciat. Eoque fine ad Christum, in quo electi sunt, quotquot electi sunt, confugiat, eum per fidem amplectatur, sanctus & inculpatus esse studeat in charitate erga Deum & proximum 2. Cor. VII, 1. Eph. V, 1. Matth. V.

43. 1. Pet. I. 15. 16. II. 9. 1. Cor. XII. 31. 1. Pet. XVIII. 19. Rom. VIII. 28. ob omnibus inquinamentis carnis & Spiritus, se ipsum mundet, & sanctitatem in timore Dei perficiat, Deum Patrem, ut filius genuinus & ita dilectus imitetur, & sanctus sit, ut ipse sanctus est, virtutes ejus, ad laudem gloriæ gratiæ ipsius, enarret, cum zelo charismata potiora affectet, grata Deo faciat, ut gratus, ipsi acceptusq; sit, atq; ita en agathopoiia animam illi suam in fide, & cum fiducia commendet. Sciens & persuasus, diligentibus Deum omnia adjumento esse ad bonum, iis qui secundum propositum ejus, quod firmum & immutabile est, vocati sint, nihilq; eos separare posse a dilectione Dei, quæ est in Christo Jesu, Domino nostro; sedq; in omnibus plusquam victorem fore per eum, qui dilexerit ipsum. Quia scilicet quos prænovit, etiam prædefinivit, conformandos imagini filii sui, ut is sit primogenitus inter multos fratres. Quos vero prædefinivit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit, &c. Dilecti, inquit Johannes, 1. Joh. III. 20. 24. si cor nostrum nos non condemnet, habemus fiduciam, apud Deum, & quicquid petierimus accipimus ab eo, quoniam præcepta ejus observamus, & quæ coram ipso grata sunt facimus. Et hoc est præceptum ejus, ut credamus nomini Filii ejus, & diligamus alii alios, sicut præcepit nobis. Nam qui observat præcepta ejus, in ipso manet, & ipse in eo: & ex eo novimus, quod maneat in nobis, nempe, ex Spiritu, quem nobis dedit. Neque igitur, ut de electione nostra certi simus, necesse est, ut inspiciamus librum vitæ, & in eo nomina nostra scripta legamus; sed, ex effectis in nobis, certi esse possumus de causa; Quisquis in se, deprehendit Hebr. VI. 9. ephomena soterias ea quæ um salute, connexa sunt, inde scire potest, se immutabili Dei decreto ad salutem electum & prædestinatum esse. Fides anypocritos, verus & sincerus amor Dei & proximi, serium & perpetuum sanctitatis studium, certiq; fructus & opera Spiritus S. in nobis, Eph. I. 13. 14. sunt arrha & sigillum, quo ab eo obfirmamur ad salutem. Quibus ergo æterna salus curæ & cordi est, qua nihil esse debet prius,

„ aut potius, Hebr. VI. 11. 12. non debent esse segnes, sed omne
 „ studium adhibere, ad finem usque, ut hac via perveniant ad ple-
 „ ne certam spem salutis, & hereditario jure obtineant promissio-
 „ nes. Nullum enim esse potest firmitus spei illius fundamen-
 „ tum, quam istiusmodi electionis ad salutem in nobis effecta,
 „ charismata illa ametameleta, atq; adeo certa & indubitata signa
 „ ac sigilla Rom. XI. 29. immutabilitatis consilii divini, & electionis
 „ nostræ ad salutem. Spes hoc fundamento nixa, Hebr. VI. 17. 20.
 „ est tuta & firma anchora animæ, intrans in id quod intra velum
 „ est; quo præcursor pro nobis intravit Jesus, secundum ordinem
 „ Melchizedek Pontifex factus in æternum. Nihil ergo efficaci-
 „ us hominem salutis suæ vere cupidum & studiosum movere & ex-
 „ citare potest ad fidem, resipiscentiam, & pietatis, omnisq; virtu-
 „ tis & boni operis exercitium, quam si cogitet, se hac ratione cer-
 „ tum fieri de salute sua. Nulla amplior consolationis & lætitiæ
 „ in Deo materia, quam talia in se reperire electionis suæ ad salutem
 „ signa & argumenta. Nihil deniq; validius impellere ad preces;
 „ gratiarum actiones, & laudes, quam si ad animum revocet, omnes
 „ benedictiones spirituales, & quicquid veri boni vel acceperit, vel
 „ desideret, vel expectet, id omne Dei muneris esse, & sibi do-
 „ nari tanquam ametameleton charisma ex immutabili ejus pro-
 „ posito, secundum electionem in Christo factam ante jacta mundi
 „ fundamenta. Atq; uti hæc doctrina non dat licentiam peccandi:
 „ qui enim electi sunt, ut sint sancti & inculpatores coram Deo in cha-
 „ ritate; ita quoq; ex ea non sequitur, quenquam Jes. XLV. 19. fru-
 „ stra Deum quærere posse. Sed e contrario validam ea quærenti-
 „ bus Deum consolationem suppeditat, & ad eum ardentius quæ-
 „ rendum stimulum & adhortationem. Neminiq; etiam potest esse
 „ causa desperationis, nisi qui tantam salutem turpiter negligunt,
 „ obstinate in peccatis perseverant, neq; operæ pretium putant Deo
 „ in Christo communionem, abnegata omni impietate & mundis
 „ nis cupiditatibus, quærere, & cum timore ac tremore salutem
 „ suam

suam operari, hacq̄ ratione vocationem atq̄ electionem suam firmam facere.

Resp.

§. IV.

Demonstratum à nobis est, quod doctrina de absoluta Electione isti, qui eam recte perpendit, eaq̄ naturæ ejus conformiter utitur, doctrina vel ad securitatem, vel ad desperationem, adeoq̄ revera ad impietatem fit. Jam qui ostendere vult, doctrinam, de absoluta Electione non esse doctrinam vel ad securitatem, vel ad desperationem, non sufficit, ab eo asseri, quod illum, qui naturæ absolutæ Electionis conformiter ratiocinatur, non oporteat, vel securitati vel desperationi se tradere, sed argumenta, quibus, aliter per naturam hujus doctrinæ fieri non posse, demonstravimus, solvenda ei sunt.

§. V.

III. Non est doctrina de absoluta Electione, l. c. p. 835. §. 87. contraria justitiæ divinæ. Porro, ait Roellius, nihil continet, hæc de Electione & Prædestinatione doctrina quod contrarietur, justitiæ divinæ. Juste agit Deus, quod pro jure suo agit, Habet, autem procul dubio summus atque anpeuthynos Dominus ac Legislatoꝝ jus gratiam faciendi reo, miserendi miseri, &, præter, ac contra meritum ex indebito & liberrimo favore, ex misero, modo se digno, & ad laudem gloriæ gratiæ suæ, beatum faciendi. Ad id Deo neque sapientia, neq̄ potestas, neq̄ potentia, deesse potuit. Ab altera habuit quoq̄ jus exercendi adversus, peccatores & reos justitiam vindicativam. Et quemadmodum neminem actu damnat, nisi peccatorem & reum; ita quoq̄ non, alios, quam peccatores & reos, damnare decrevit. Quale Dei, judicium est in eventu, tale quoq̄ concipi debet in decreto. Neque ergo reprobationem, salva Dei bonitate sanctitate, & justitia, concipere possumus sine schesei ad peccatum & reatum, ut actum absolutæ cujusdam potestatis, ubi pro ratione stet voluntas, sed ut actum justissimi & sanctissimi judicis. Itaq̄ &

„ut vocant, est homo peccator & reus. Electionis, homo pec-
 „cator & miser, inter plures peccatores & miseros, talis Deo
 „præcognitus & observatus in electione in Christo ante jacta mun-
 „di fundamenta, cujus ex immerito favore, pro evdokia sua &
 „summa potestate & jure ad laudem gloriae gratia suæ, misereri
 „voluit. Reprobationis pariter peccator & reus, in quo, pro
 „eadem potestate & jure suo, severitatem, & justitiam suam vin-
 „dicativam, demonstrare voluit. Hoc modo ex eadem generis
 „humani corrupti Rom. IX. 18. massa facere potuit vas misericor-
 „diæ & vitæ, ad decus & dedecus. Non est nobis propositum,
 „hanc de objecto prædestinationis, inter Theologos magna ani-
 „morum contentione agitatum, quæstionem multis explicare &
 „discutere. Illud verbo indicasse sufficit, objectum æterni de-
 „creti divini, cum schesei ad certum actum considerati, & inde de-
 „nominati, non aliud esse aut esse posse, quam subjectum illius
 „actus, à Deo in eo statu & conditione præcognitum, in quo ille
 „sanctè juste, & decenter in tempore exercetur, & exerceri potest.
 „Exercetur autem in eventu severitas & justitia Dei vindicativa
 „in homine peccatore & reo. Peccator ergo & reus fuit obje-
 „ctum reprobationis. Misericordia pariter in tempore exerce-
 „tur erga peccatorem reum & miserum. Homo ergo qua talis
 „quoque fuit objectum electionis ad salutem.

§. VI.

Resp.

Deus quidem, quemadmodum per naturam, per quam
 Deus est, sic & in justitia administranda à nullo superiore depen-
 det; peccatorem tamen non præstita satisfactione inultum dimic-
 tere, perinde ac præstita satisfactione damnare velle, naturæ ejus
 divinæ, per quam justitia ipsi essentialis est, repugnat. Id quod
 satis patet si, Rœellio non diffidente, quale est judicium in eventu
 tale est in decreto. Nam quia Deus neminem, ceu à Rœellio
 etiam cum Scriptura docetur, salvat, nisi propter satisfactionem
 Christi

Christi finali fide apprehensam, & neminem damnat, nisi propter apostasia finali eandem repudiatam, sequitur omnino, Deum etiam ab aeterno non decrevisse quemquam vel salvare, vel damnare, nisi propter easdem causas. Quo pacto Deum ab injustitia quidem absolvit Röellius, expirat tamen simul absolutum illud Electionis & ei annexum Reprobationis decretum. Tum juxta Röellium, objectum etiam aeterni decreti divini cum schesei ad certum actum considerati & inde denominati non aliud est, aut esse potest, quam subjectum illius actus à Deo in eo statu & conditione praecognitum, in quo ille sancte, juste, & decenter in tempore exercetur & exerceri potest. Si autem, Deo ipso revelante, exercetur actus salvationis in peccatore aeternae damnationis reo, sed qui Christi satisfactionem fide finali apprehendit, & actus damnationis in ejus reo, sed qui finali apostasia Christi satisfactionem rejicit; haud aliud etiam, per justitiam & sanctitatem Dei, objectum decreti Electionis formale & adequatum est, aut esse potest, quam homo peccator fide finali Christi satisfactionem apprehendens, & objectum decreti reprobationis formale & adequatum, quam homo peccator Christi satisfactionem finali incredulitate rejiciens. Quemadmodum ergo falsum est, quod Röellius asserit in homine peccatore & aeternae damnationis reo simpliciter exerceri actum salvationis & damnationis; Sic etiam, hominem peccatorem & rerum simpliciter & quatalem objectum esse formale & adequatum decreti Electionis & Reprobationis, falsu esse sequitur. Neque fieri potest, ut objectum Electionis & Reprobationis formale & adequatum simpliciter homo peccator & reus sit, nisi omnes homines vel tantum electi vel tantum reprobati sint. Sic vero non solum aperte veritati adversatur, quod, ut Röellius putat, peccatum, quo in communi corruptionis massa, ante factam vel Electionem vel Reprobationem, omnes homines infecti spectantur, ita Deum ad reprobandos quosdam illorum ex summo dominio moverit, ut tamen ceteros, non obstante eodem isto peccato in illis tanquam paribus, ele-

ele-

elegerit, sed & manifestum est, Deum sic agentem ab injustitia non posse immunem esse. Si enim in electis id peccatum non est causa impulsiva decreti reprobationis, neque potest idem illud in reprobis esse causa impulsiva reprobationis. Alias sane, ut Electionis decretum ab omni causa externa absolutum esse defendat, decretum divinum ut sic ab omni causa impulsiva externa absolutum esse propugnare annititur Roëllius. Aut ergo ex decretorum divinorum numero reprobationem ejiciat, aut nullam ei causam impulsivam externam concedat necesse est. Et cur reprobationem salva Dei bonitate, sanctitate, & justitia concipere non potest Roëllius, ut actum absolutæ cujusdam potestatis, ubi pro ratione stet voluntas, cum electionem causam omnem impulsivam externam respuere probaturus, eam ut actum absolutæ cujusdam potestatis concipiat, cui pro ratione voluntatem, salva infiniti Numinis Sanctissima Natura, stare asserat, docendo, consilii divini non aliam causam esse, quam Dei voluntatem? Tum vero Dei decretum ut sic determinativum est. Itaque, juxta hanc Roëllii doctrinam, tantum abest, ut Deus ad peccatum in reprobis tanquam ad causam impulsivam reprobationis respexerit, ut ne videre quidem illud in reprobis potuerit, nisi antequam eos ad peccatum & damnationem, tanquam medium & finem, decreto suo determinaverit. Non ergo respectu peccati, sive peccato impellente, sed ex odio in reprobos ab omni causa impulsiva externa absoluto, quod peccatum jam antegressum est, impulsus ad damnandi reprobos decretum Deus fuit. Hinc quia reprobi in corrupta humani generis massa cum electis spectati fuerunt objectum miserum & miserabile, æque ac electi, & tamen dum electorum est misertus, reprobos pro summa sua potestate & jure non misertus, sed odio eos persecutus est: quomodo cum Dei natura summe misericordie sancta ac justae summam potestatem ac jus Dei, quod immisericordiam & injustitiam spirat, conciliabit Roëllius? Fac autem respectu istius peccati, quo omnes & singulos in corrupta humani generis massa maculatos

latos

latos conspexit Deus, reprobos pro summa sua potestate ac jure, juste, damnare decreville, neq̄ istis adeo in miseria illa relictis Christum redemptorem & fidem in illum destinasse Deum; An tamen Deus reprobos, pro summa sua potestate & jure, juste, damnare potest, propterea quod Deo pro peccato illo Christi satisfactionem fide receptam non obtulerint, cum reconciliandi sibi Dei medium illud aeterno suo decreto Deus ipsis absolute denegaverit? Quod si juste Deus reprobos actu damnat propter Christi pro peccato illo satisfactionem finali incredulitate repudi- atam; annon summae injustitiae Deus accusatur, quando non pro- pter incredulitatem finalem sed illius peccati respectu reprobos reprobasse dicitur? Paulus certe iniquae huic Röellii in Deum doctrinae Rom. I. c. praesidii nihil affert. Exponit quidem Deo non deesse potestatem ex corrupta humani generis massa istos, qui gratiosè ejus operationi voluntariè non resistunt, faciendi vas ad decus, ornando illos Christi justitia, per fidem ipsis imputata, ceteros vero, qui huic operationi suae voluntarie se opponunt, faciendi vas ad dedecus, illam justitiam haud largiendo. At hoc ipso nequaquam Deo potestatem & jus Paulus tribuit, quosdam ex cor- rupta humani generis massa, decreto quodam, quod causam im- pulsivam non agnoscit Christi meritum fide finali apprehensum, eligend; ceteros vero, in peccato isto electis simpliciter pares ex absoluto odio reprobandi, nedum ex absoluto odio reprobatos, propterea quod Christi satisfactionem, pro solo electorum pec- cato praestitam, fide amplexi non fuerint, actu damnandi. Ne- que adeo dum vasa irae Deum multa makrothymia tulisse, & vasa misericordiae praeparasse ad gloriam significat, hoc ipso De- um quosdam ex corrupta humani generis massa pro sua potesta- te & jure suae misericordiae damnationi destinasse, quosdam vero absolute decreville salvare edocet. Nam vasa irae non sunt re- probi, nedum absolute reprobati; sed sua ipsorum culpa indu- rati, adeoq; digni, in quibus irae suae exemplum, prout in indu- rato Pharaone fecerat, Deus statuatur. Vasa misericordiae, non sunt abso-

G

abso-

absolute electi, sed illi, qui Deo, ad misericordiam suam recipiendam eos idoneos reddituro, voluntarie non resistunt.

§. VII.

IV. Doctrinam de absoluta Electione esse notam veræ religionis vult Røellius. Denique sunt verba eius p. 836. §. 89. et hoc monere debemus, hanc singularem doctrinæ religionis nostræ præ aliis prærogativam, & veritatis ac divinitatis ejus notam ac characterem esse, quod sola in inquisitione & explanatione causarum salutis, omnia refert ad Deum, ut primam causam; ad ejus eudokiam, immeritum favorem, indebitam gratiam, & liberrimam electionem & prædestinationem in Christo ante jacta mundi fundamenta, ut unicum principium & uberissimum omnis boni salutaris fontem; ad laudem gloriæ gratiæ divinæ, ut ultimum finem, atq; adeo sola docet, omnia, ut in natura, ita & in gratia, esse ex Deo, per Deum, & ad Deum, ipsiq; soli propterea deberi gloriam in secula. Sola cum Apostolo dicere vere potest, Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui nobis benedixit omni benedictione spirituali in Christo: Quemadmodum nos elegit in ipso ante jacta fundamenta mundi, ut simus sancti & inculpata coram ipso in Charitate; & prædestinavit ad adoptionem in filios sibi per Jesum Christum pro benevolentissimo & liberrimo voluntatis suæ placito, ad laudem gloriæ gratiæ suæ, qua nos gratia & donis gratuitis complevit & ornavit, & gratos sibi acceptosq; fecit in dilecto illo. Sacrilega est omnis religio, quæ laudem hanc gloriæ gratiæ Deo detrahit, & aliis tribuit, neq; agnoscit & confitetur, omnia ad vitam æternam & pietatem necessaria nobis ex mera, præter & contra omne meritum, in Christo donari divina potentia.

§. VIII.

Resp. Doctrinam de absoluta Electione religionis illius, ce-
jue

jus pars est, falsitatem probare, ex superioribus liquet. Quæ enim religio Deo sanctitatem & ipsam adeo divinam naturam detrahit, ea hoc ipso originem suam Deo non deberi manifestat. Neque ergo illa religio inquisitione & explicatione causarum salutis omnia ad Deum referre potest, ut primam causam, quæ ex Deo facit non Deum. Dum propter Christi meritum fide finali apprehensum negat Deum salvandos decrevisse salvare, Christum salutis causam meritoriam esse negat. Gratiæ divinæ certitudinem nulli in individuo ostendere potest, quæ odium Dei pro gratia exhibet. Quæ gloria attributorum divinorum & naturæ divinæ Deum privat, ad laudem gloriæ divinæ referre nihil potest. Concludat jam contra se Røellius, quia religio, quæ absolutum Electionis decretum proponit exosculandum, ita agit, quod illa sacrilega religio sit.

SECTIO III.

§. I.

Nunc ad Argumenta accedimus discutienda, quibus à Paulo doctrinam de absoluta Electione tradi, Comment. p. 627. seq. confirmare conatur Røellius, atq; sic eadem enumerat.

I. Dum gratiam illis, & pacem [Paulus] apprecatur à Deo, Patre ipsorum, & Domino Jesu Christo: clare innuit, à divina, gratia, hoc est, immerito Patris & Filii favore, & liberrimo præter & contra meritum salvandi proposito, pacem & communionem cum Deo, omniaq; ad salutem necessaria petenda atq; expectanda esse. Hanc enim esse in Scriptura veram gratiæ significationem, supra abunde evicimus.

Resp. Gratia Dei ita est causa impulsiva interna Electionis, ut illa non excludat causam impulsivam externam meritum fide apprehensum, nisi, qui causa impulsiva interna justificationis & salvationis est Dei gratia, excludatur à causa impulsiva externa justificationis & salvationis Christi meritum fide apprehensum sive fides in Christum,

§. II.

„II. Eo ipso, quod Deum laudat, illiq̄ gratias agit pro omni
 „benedictione spirituali, qua ipsis benedixerit in cœlis in Christo:
 „omnia tam hujus quam futuræ vitæ bona ac dona atq̄ adeo ipsam
 „etiam fidem, fideiq̄ obedientiam, Dei Patris immerito favori,
 „Christi merito & intercessioni, atque efficaci Spiritus Sancti o-
 „perationi, accepta ferenda, & tanquam totidem charismata gra-
 „tuita dona grato animo & ore celebranda esse, manifesto docet;
 „uti kata meros antea demonstravimus. Benedictiones enim il-
 „læ arguunt Dei benedicens cum potentiam ac divitias, tum gra-
 „tiam & liberalitatem: eorumque quibus benedixit impotentiam
 „& indigentiam.

Resp. Est omnino fides in Christum Dei Patris immerito favo-
 ri, Christi merito & Spiritus Sancti operationi eam in illis, qui
 voluntarie isti non resistunt, producenti accepta ferenda; sed pro-
 pterea hanc ipsam fidem sive Christi meritum fide apprehensum
 non posse esse causam impulsivam Electionis, negamus. Etiam fi-
 des est causa impulsiva justificationis & salvationis, an vero Dei
 gratia, meritum Christi & Spiritus Sancti operatio propterea fi-
 dei ad justificationem & salvationem Deum impellenti detrahatur?

§. III.

„III. Benedictiones omnes spirituales, atque adeo & fides,
 „atq̄ obedientia fidei ex Apostoli sententia fluunt ex electione ut
 „vera causa, non vero sunt causa electionis. Benedixit enim
 „nobis Deus omni benedictione spirituali, kathos exlexato, sicuti
 „legit nos ante foundationem mundi: hoc est ad eum modum, quem
 „ipse definivit: ut non tantum accurata sit inter electionem factam
 „ante jacta mundi fundamenta, & benedictiones, quæ conferuntur
 „in tempore, convenientia, sed & illa harum sit causa. Distin-
 „guuntur enim benedictiones ab electione, ut effectus & opus à causa
 „& norma.

Resp.

Resp. Fidem ex Electione fluere, ut vera causa, non vero esse causam Electionis, falsum est. Fluit enim fides ex decreto dandi fidem illis, quos fidem sibi daturus voluntarie non restituros vidit Deus, quod decretum illo Electionis prius est. Neque aliud est Pauli sententia. Nam quia in Christo Deus elegit, sive impellente Christo facta est Electio, Christus autem nulli prodest ad salutem nisi fide apprehensus; Christus fide apprehensus juxta Paulum, Electionis causa est. Ergo distinguere Paulum fidem ab Electione, ut effectum & opus à causa & norma, à Røellio frustra dicitur.

§. IV.

IV. Quando Deus nos elegisse dicitur in Christo, ut essemus, sancti & inculpato coram ipso in charitate: an hoc est, elegit, quia prævidit nos sanctos & inculpato præ aliis futuros, per rectum, liberi arbitrii usum? Annon, si verum amamus, nos elegit, ut, nos, natura corruptos, impuros, vitis & flagitiis contaminatos, atq; omni propterea contemptu ac vituperio dignos, per sanguinem & Spiritum Christi sanctificaret, amoremq; erga Deum & proximum in corda nostra effunderet, atq; ita ad imaginem & similitudinem suam, in justitia & sanctitate veritatis, renovaret?

Resp. Falsum est, quod Lutheranorum quisquam statuatur, Deum elegisse nos, quia prævidit nos sanctos futuros, nedum per liberi arbitrii usum. Nec tamen propterea Electio ad salutem, sive decretum salvandi, cum Electione ad sanctitatem, sive decreto sanctificandi confundi, nec sanctitatem Electionis ad salutem finem esse, negari debet.

§. V.

V. Elegit nos Deus prooris eis hyothesian prædestinans ad adoptionem. Quid hoc aliud, si ad verborum constructionem, attendamus, quam, elegit nos ut essemus sancti, &c. Dum prædestinavit ad adoptionem. Ut posteriora verba contineant epegegesin priorum. Vel, saltem: ita elegit, ut simul, prædestina-

stina-

„stinaverit ad adoptionem. Eiusdemq̄ adeo naturæ est electio &
 „prædestinatio ad adoptionem. Est autem hypothetia adoptio, actio
 „illa liberrima & plane arbitraria, qua quis pro lubitu suo eum, qui
 „natura non est filius & hæres, vel testamento constituit & desi-
 „gnat filium & hæredem; vel reipsa in familiam suam assumit, &
 „jura illi ac privilegia filiorum largitur. Prædestinatio ergo ad ad-
 „optionem nihil aliud heic est, quam liberrimum decretum Dei,
 „quo pro mero suo placito eos, qui natura non erant futuri filii &
 „hæredes ipsius, in filios & hæredes assumere decrevit. In quo e-
 „lectio ad hoc, ut essent sancti & inculpatores coram ipso in charitate,
 „necessario comprehenditur. Quandoquidem Deus reipsa nemi-
 „nem alio modo assumit in filium & hæredem, quam illum primo
 „regenerando, & sanctificando, tum vero illi dando exusia tek-
 „non Theu genesethai, potestatem se gerendi pro Dei filio & hærede,
 „Joh. I. 12. 13. & jure ac privilegiis filiorum Dei utendi ac fruendi,
 „Uti ergo liberrima prædefinitio ad adoptionem unica causa est, cur
 „quis fiat Dei filius & hæres, ita electio unica causa, cur quis fiat
 „sanctus & inculpatus coram Deo in charitate.

Resp. Si Electio ad vitam æternam & prædestinatio ad ad-
 „optionem ejusdem sunt naturæ, agnoscit sane Electio ad vitam æter-
 „nam causam impulsivam meritum Christi fide finali apprehensum.
 Nam Paulus prædestinationem factam esse declarat dia Jesu Christo
 per & propter Christum; qui autem ut jam dictum, ad salutem æ-
 „ctu conferendam nulli prodest, nisi fide finali apprehensus. Et
 „si Deus neminem actu assumit in hæredem vitæ æternæ, nisi prius
 „regeneratum; etiam objectum illius decreti, quo decrevit aliquem
 „assumere in hæredem vitæ æternæ, haud aliud esse potest, nisi in
 „præscientia Dei regeneratus, sive fide donatus. Confirmatur id
 „Joh. I. 12. ubi, dum credentibus in nomen filii Dei exusia ta tek-
 „na Theu genesethai datur, objectum decreti divini, quo filiatio qui-
 „busdam decreta est, haud aliud quam is, qui ut crediturus divino
 „intellectui ab æterno obversatur, fuit, constituitur.

§. VI.

§. VI.

VI. Apostolus ipse expressis verbis veram electionis illius & prædestinationis originem indicat. Quæ, si illi fidem habemus,, nulla alia est, quam eudokia tu thelematos autu. Eudokia au-,, tem & eudokein, interprete ipso Grotio, ad h. l. etsi alias in alienum omnia sensum detorqueat, significat decretum ita liberum, ut aliquis ejus rationem alteri reddere non teneatur. Ut, si quis,, quærat, cur Deus tanta illa bona illorum temporum hominibus,, impertiverit? Pro Deo responderi possit. Non licet mihi de meo facere, quod volo? Matth. XX. 15. Et miserebor cujus miserebor,, Rom. IX. 15. Sic וַדַּן poni de decretis quorum causa ignoretur,, notante Abrabanielse, ad Jel. LV. 10. Ita Servium dicere ad ini-,, tium tertiæ Æneidos: Quotiescunq; ratio vel judicium non ap-,, paret, SIC VISUM, interponitur. Quo sensu Rabbi Israel, ex Rabbi Josepho, filio Carnitolis, dicat, mundum à Deo conditum,, ex eudokias ex lubitu. Quoniam ergo Deus nos elegisse, & præ-,, destinasse ad adoptionem dicitur, kata ten eudokian tu thelema-,, tos autu pro lubitu voluntatis suæ: ratio electionis unius præ alio,, & prædestinationis & adoptionis, non est prævisa fides & san-,, ctitas in ipsis electis; sed liberrimum Dei placitum, quo miser-,, tus fuit quorum misereri voluit, est unica causa, cur eos elegerit,, ut essent sancti & inculpata coram ipso in charitate, & prædestina-,, verit ad adoptionem. Verba enim illa. secundum placitum vo-,, luntatis suæ æque ad electionem, ac ad prædestinationem referen-,, da esse, patet ex constructione.

Resp. Eudokta notat in se voluntatis placitum, abstrahendo an illius ratio aliqua sit, nec ne, & an rationem, quam quis placiti sui habet, alteri exponere teneatur, an minus. Nemo tamen qui ratione recte utitur, placitum voluntatis in aliqua re constituit, sive aliquid præ ceteris eligit, nisi ab intellectu causa prius, quare id præ ceteris placere debeat, sive eligendum sit, voluntati oblata fuerit. Si vero ejus, qui præ ceteris alicui placet, sive quem præ ceteris

ceteris

ceteris aliquis eligit, quam maxime interest, nosse causam illam impulsivam placiti hujus, sive electionis suae, haud alienum erit ab eligentis benigna voluntate, causam illam placiti sui alteri aperire. Itaque cum eudokian, qua ad salutem hominum terminatur Deus, pro infinita benignitate sua ita manifestaverit, ut finali fide Christo inhaerentes salvare decreverit, hinc eudokias hujus, sive placiti Dei, quo quosdam salvare is decrevit, causam impulsivam externam esse fidem in Christum concludimus.

§. VII.

VII. „Electionis & praedestinationis finis est laus gloriae gratiae divinae, qua nos gratos fecit, & donis gratuitis, charismati cumulat in dilecto illo, Christo. Electionis ergo & praedestinationis causa quoque est gratia erga electos, praeter & contra ipsorum meritum, exercenda in Christo, interveniente ejus satisfactione & merito, ejusque fructus & effectus proprius, charitosis illa, qua electos, per Christum sibi reconciliatos, gratiae donis ornat, sibi quoque gratos facit. Non ergo electi sunt, quia propter praeviam fidem, & rectum liberi arbitrii usum, grati Deo fuerunt; sed quia, uti ex mera gratia ante foundationem mundi electi sunt & praedestinati ad adoptionem, ita in tempore quoque per gratiam efficacem gratiae donis ornantur, & Deo ipsa grati fiunt.

Resp. Finis Electionis est gloria gratiae divinae, qua tanquam causa impulsiva interna commotus Deus, tanta gratia, apud se valere voluit eos, quos elegit, ut propter Christi meritum fide finali ab iis apprehensum eosdem elegerit. Charitosis ergo illa non est effectus electionis, sed charitosei nititur Electio.

§. VIII.

VIII. Gratiae illud exercitium, atque adeo & electionem ac pra-

prædestinationem, nullo niti hominum merito sed mera Dei, misericordia, & sponſione ac ſatisfactione Chriſti, validiſſime, confirmat Apoſtolus, quando, ut charitatem & charitatem illam, explicet, addit: in quo habemus redemptionem per ſanguinem, ejus, remiſſionem lapſuum, ſecundum divitias gratiæ ipſius. Redemptio enim quæ facta eſt à Chriſto per Lytron, ut vox, græca docet, & remiſſio lapſuum manifeſte omne hominis meritum excludunt. Et hinc totidem verbis diviti Dei gratiæ adſcribuntur.

Reſp. Si Electio ad vitam æternam ita nititur miſericordia Dei, tanquam cauſa impulſiva interna, ut tamen nitatur ſimul Chriſti merito, excludit illa quidem omne meritum humanum, ſed non Chriſti meritum & fidem in illud finalem, tanquam cauſam impulſivam externam adæquatam.

§. IX.

IX. Dum eidem diviti ejus gratiæ attribuitur, quod nos abundare fecit omni ſapientia & prudentia, utiq; ſignificatur veram ſapientiam & prudentiam ſanctorum eſſe donum & effectum divini gratiæ. Deus enim dat ſapientiam. Et ab illo, ut Patre luminum, omne donum bonum & omne munus perfectum descendit. Jac. I. 5. 17.

Reſp. Vera ſapientia & prudentia ſanctorum eſt quidem donum & effectus gratiæ divini, fides tamen pariter ac Electio ita ſunt dona & effectus gratiæ divini, ut fides Electionis cauſa impulſiva eſſe non deſinat.

§. X.

X. Illi qui in Chriſto ſortem acceperunt, atq; idonei facti ſunt ad partem ſortis ſanctorum in luce, Col. I. 12. ut cenſentur in populo Dei, ejusq; ſors & hæreditas ſint, ad id præſigniti fuiſſe dicuntur ſecundum proſcriptum ejus, qui omnia operatur ſecundum conſilium voluntatis ſuz, ut eſſent ad laudem

H

dem

dem gloriae ipsius Act XXVI. 18. Illique etiam, ut connexio docet, in plenitudine temporis in Christo in unam summam re-
 dacti fuerunt cum iis qui erant in coelis, secundum eudokiam
 liberum placitum Dei, quod praestituerat in sese. Unde evidentissi-
 me patescit, causam, cur re ipsa partem acceperint in sorte san-
 ctorum in luce, & facti sint fors ac hereditas Christi, esse cum
 eudokiam liberum placitum & consilium voluntatis divinae, quo
 ad id praedestinati fuerint; tum anakephalaiosin eorum qui in
 coelis & in terra erant in Christo, in plenitudine temporis, hoc
 est ut nobis videtur, utrorumque in Christo, Heb. IX. 15. 26. XI.
 39. 40. per unicam ipsius oblationem, semel factam in consum-
 matione seculorum, ad expianda etiam peccata eorum, qui
 iam erant in coelis, consummationem: tum denique efficacem
 Dei operationem, secundum consilium voluntatis divinae. Haec
 autem omnia & singula excludunt propria hominum merita.
 Eudokia enim Dei non aliam habet rationem, quam quia illi
 sic visum fuit. Etsi nihil etiam pro eudokia sua decreverit, ni-
 si quod sit sanctissimum, & facit ad laudem ipsius. Et eorum
 quae in coelis & quae in terra sunt anakephalaiosin in Christo,
 secundum illam, probat, nulli post hanc vitam aditum in coe-
 lum vel patuisse unquam, vel patere; nulli etiam in hac
 vita contingere partem in sorte sanctorum, nisi propter liber-
 rimum decretum Patris, & sponsonem ac satisfactionem Filii.
 Denique, si operatio Dei efficax facit, ut praedestinati secundum
 propositum Dei sortem accipiant in Christo. oportet, ut ea quo-
 que fidem in iis operetur, per quam Christo inserantur, & Dei
 haeredes, Christi que cohæredes fiant. Neque ergo Deus eos ele-
 git & praedestinavit ad salutem propter praeviam fidem; sed ad
 fidem aequae, ac salutem, eamque in illis secundum consilium vo-
 luntatis suae operatur, ad laudem gloriae suae.

Resp. Si pro eudokia sua nihil decrevit Deus, nisi quod sit
 sanctissimum, sapientissimum, ac faciat ad laudem ejus, non po-
 tuit

suis

uit pro eudokia decernere vitam æternam hominibus peccato-
ribus, nisi finaliter in Christum credituris. Si nemini ad cœlum
patet aditus, nisi propter Christi satisfactionem etiam nemini
nisi propter Christi satisfactionem aditum ad cœlum conce-
dere decrevit. Si oportet ut Deus supernaturaliter in præ-
destinatis fidem finalem operetur, per quam Christo ita inse-
rantur, ut Dei hæredes, Christiq; cohæredes fiant; non tantum
humanarum virium opus fides non est, sed potuit Deus decernere,
actu aliquem ad hæreditatem illam non adducere, nisi quem præ-
viderit finali fide Christum amplexurum. Non ergo ad salutem e-
legit De^o propter prævisam fidem, sed propter prævisum meritum
Christi finali fide apprehensum. Neque uno eodemq; actu elegit
ad salutem, ut electio ad fidem, nostro concipiendi modo. Electioni
ad salutem præcellerit, & utud decreum hujus causa impulsiva sit.

§. XI.

XI. Electi & prædestinati ad adoptionem, in fide & per fi-
dem obsignantur in Christo Spiritu promissionis Sancto, tan-
quam arrhabone hæreditatis ipsorum, ad redemptionem acqui-
sitionis, ad laudem gloriæ Dei. Spiritus Sanctus ergo, qui,
obsignat in fide & per fidem, procul dubio etiam est auctor fi-
dei, eamq; ut conservat, ita & producit. Neque enim obsi-
gnare potest in Christo per fidem, nisi eam conservando, ne-
que conservare, nisi sit fidei causa. Et hinc Spiritus fidei voca-
tur, 2. Cor. IV. 13. Non sunt itaque electi & prædestinati ad sa-
lutem propter prævitam fidem & perseverantiam in fide, qua,
pendeat à libero & mutabili ipsorum arbitrio: ita enim & hæ-
reditas, & obsignatio in spe hæreditatis esset dubia: sed fides,
& perseverantia in fide, sunt opus Spiritus Sancti. Et Spiritus,
Sanctus quo obsignantur, vocatur Spiritus promissionis. Da-
tur ergo gentibus secundum promissionem, atque adeo & pro-
positum Dei liberum. Est tunc arrhabo hæreditatis ipsorum.
Sunt ergo testamento Dei liberrimo simul & immutabili consti-
tuti hæredes, & certa est ipsorum hæreditas, quia arrha hæc,

H 2

nequis

„nequit esse fallax. **Obsignantur in Christo**, eis apolytrofina
 „tes peripoieseos ad redemptionem acquisitionis, sive acqui-
 „tam, aut, si mavis, eorum qui pretio asserti & acquisiti sunt. Est
 „ergo plena liberatio & salus in cujus spe obsignantur, effectus
 „lytru à Christo soluti, quo electos redemit & emit.

Resp. Et fides & perseverantia in fide sunt opus Spiritus
 Sancti, in quo producendo ille non irresistibili, sed resistibili
 potentia versatur, ita, ut in istis, qui voluntaria resistantia ejus
 operationi se opponunt, ab eo perficiendo desistat. Quos autem
 Deus praevidit operationi Spiritus Sancti ad fidem producendam
 & finaliter conservandam tendenti voluntarie non restituros, &
 iis fidem dare, & eos à fide hac impulsus salvare decrevit.
 Quemadmodum ergo ex parte Dei, vi infinitae ejus scientiae, e-
 lectio minime est dubia; sic credentes, si omnibus viribus sibi
 caveant, ne Spiritus Sancti gratiae fidem conservaturae volun-
 tarie oblucentur, de electione sua certitudine hypothetica certi
 esse possunt. Itaque licet non propter, tamen per praevisam fi-
 dem, sive impellente Deum propter Christi lytron fide, facta e-
 lectio est.

§. XII.

XII. „Apostolus pro fide Ephesiorum in dominum Jesum
 „& charitate erga omnes sanctos, Deo gratias agit. Sunt ergo
 „Dei gratuita dona, data electis pro eudokia ipsius.

Resp. Fides est donum Dei gratuitum, quod pro eudokia
 sua Deus ab aeterno electis in tempore dat; verum qua ipsi pla-
 cuis fidem dare, non absolute, sed voluntaria resistantia eam non
 rejecturis. Nihil ergo hinc obstat, quo minus fides electionis
 causa impulsiva sit.

§. XIII.

XIII. „Et hinc non tantum Deum Domini nostri Jesu
 „Christi

Christi, Patrem illum gloriae, orat, ut det illis Spiritum sapientiae & revelationis, in cognitione sua, & illuminatos oculos mentis, ut cognoscant spem vocationis suae, &c. Sed & totidem verbis affirmat, eos qui credunt, credere secundum excellentiam illam magnitudinem potentiae & efficacitatem praepollentiae virium Dei; quam efficaciter exeruit in Christo, dum eum excitavit ex mortuis, & collocavit ad dextram suam in caelis. Omnis ergo sapientiae revelatio, cognitio, illuminatio, & fides sunt totidem effecta potentiae divinae, totidemque Spirituales benedictiones & gratuita dona, quae Deus, ut Pater Domini nostri Jesu Christi, atque adeo vi mortis & meriti ejus, largitur electis in Christo.

Resp. Si fides est effectus infinitae Dei potentiae, ut tamen Deus eam vi mortis & meriti Christi largiatur electis in Christo, falsum est, quod mortis Christi meritum fide finali apprehensum non sit electionis causa impulsiva externa. Fides proinde est donum Dei gratuitum, à quo Deus impulsus gratuitum salutis donum conferre decrevit.

§. XIV.

XIV. „ Omnis Ecclesiae plenitudo, omnia salutaria bona, est ex Christo capite omnia in omnibus implente: omniaque adeo hujus & futurae vitae dona, effecta meriti & potentiae Christi.

Resp. Est omnino fides effectus meriti & potentiae Christi; sed, quod propterea nequeat esse electionis causa impulsiva, petit id, quod est in principio.

§. XV.

XV. Homines natura sunt mortui in peccatis, diaboli & cupiditatum carnis servi, filii irae; & per excellenter divitem Dei, misericordiam, gratiam, & amorem ab ipso vivificantur, resuscitantur, & in caelis collocantur cum Christo. Vivificantur ergo & resuscitantur, per regenerationem, illuminationem ad cognitionem

gnitionem, fidem, & amorem veritatis, & continuatam sanctifica-
tionem, atq; in cœlis collocantur, præter & contra omne suum,
meritum, ex mera Dei gratia & misericordia, vi mortis & resur-
rectionis Christi, Rom. IV. 35. VI. 4. 5. traditi pro ipsis in mor-
tem & resuscitati ad ipsorum justificationem.

Resp. Röellius sic colligit: Homines ex mera Dei misericor-
dia propter Christi meritum fide donantur. Ergo fides non po-
test esse causa impulsiva Electionis. Negatur consequentia. Con-
trarium docet Scriptura.

§. XVI.

XVI. Qui salvantur, gratia salvantur per fidem; & hoc non
ex ipsis, sed Dei donum est, non ex operibus, ne quis gloriatur,
ejusque ipsi opus sunt, creati in Christo ad bona opera, quæ præ-
paravit Deus, ut in eis ambulent. Non tantum ergo salus &
vita æterna, est Dei Rom. VI. 23. charisma gratuitum donum in
Christo, sed & fides & bona opera. Et ad illa per novam crea-
tionem ita facti & formati dicuntur, ut nihil homo ex se & sui-
viribus habeat, in quo gloriari queat.

Resp. Vid. resp. ad Arg. XV.

§. XVII.

XVII. Causa cur gentiles, olim hospites testamentorum,
promissionis, & alienati à Deo & Christo, facti sint sub N. T. ci-
ves sanctorum, & domestici Dei, ad eumq; ut Patrem in Christo,
accessum habeant, non alia est, quam reconciliatio & pax facta,
per crucem & sanguinem Christi, & efficax Spiritus Sancti operatio,
conjuncta cum prædicatione pacis per Evangelium; atque adeo,
electio in Christo ex mera Dei eudokia, & liberrima gratiæ dis-
pensatio secundum propositum seculorum quod fecerat in ipso.

Resp. Nihil novi affertur; unde consul. præced. Resp.

§. XVIII.

§. XVIII.

„Denique corroborationem interioris hominis ut Christus per fidem habitat in cordibus, radicationem & foundationem in charitate, profectum in cognitione Christi & amoris ejus, omnemq; omnino gratiæ & gratiarum donorum Dei plenitudinem, Patrem Domini nostri Jesu Christi, & Spiritum ejus operari in electis, per eam potentiam, qua facere potest superabundanter supra omnia quæ petimus aut cogitamus: eo ipso docet Apostolus, quod ab illo ea Ephesius apprecatur; illique propterea gloriam & laudem deberi dicit in Ecclesia, in Christo Jesu, in omnibus generationes seculi seculorum.

Resp. Satisfaciunt & hic jam antea à me dicta,

§. XIX.

Atque hæc luculenter commonstrant, quam levis armaturæ militem, pro absoluto Electionis decreto, contra doctrinam de Electione per fidem, ex Scriptura pugnaturus, agat Røellius, dum hoc corruptæ rationis commentum Paulino textui ita intrudere molitur, ut ne subveri quidem specie quadam aliquid, quod ipsius causam suscipiat, ex illo proferre queat.

SECTION IV.

§. I.

Illud adhuc restat considerandum, utrum, licet concedatur, erroneum esse istud de absoluto Electionis decreto dogma, tanti tamen ponderis id nequaquam sit, ut, qui hoc propugnant, in fundamento fidei & salutis errare affirmandi sint? Satis quidem decisam in superioribus, quæstionem hanc se offerre is existimaverit, qui per errorem illum Dei sanctitatem infinitam, ipsamque adeo divinam naturam adimi ex sanæ Rationis Principiis intellexerit. Tantæ enim impietatis doctrinam omnis religionis fundamentum prorsus

ever-

evertere, eccui non dictabit recta ratio? Affirmativam tamen tueri
 nunc D. D. Christ. Matth. Pfaffium, nuperrime publicæ Ejus scripta
 luci exposuerunt: utpote cujus Institutiones Theologiæ Dogmati-
 cæ & Moralis edit. Tübin, 1720. pag. 265. seqq. sic præcipiunt;
 Nec dixerit quis, Reformatos heic **FUNDAMENTALITER ER-**
RARE. Qui enim absolutum decretum saltem in theoria statu-
 unt, atque in praxi in contraria omnia abeunt, absolutumq; re-
 probationis decretum nemini ante mortum impingunt, sed potius,
 omnes in Electorum numero ponunt, nec de quoquam aliam sen-
 tentiam facile fovent; quicumque porro aliis egregiis doctrinis,
 qualis maxime illa est de Testimonio interno Spiritus Sancti,
 quo de gratia Electionis certi reddimur, & de criteriis fidei, con-
 versionis sanctificationisq; indole, ut alias taceamus, quicumq;
 inquam, aliis egregiis veritatibus quas nobiscum possident, ablo-
 luto decreto on nem nocendi vim, quæ in animos subinde influ-
 ere possit, omi eq; periculum, quod solitarie spectatum illud sa-
 luti allaturum esset, adimunt, quicumq; rursus nostris etiam con-
 sentientibus, licet absolutum decretum statuunt, tamen & salvari,
 possunt & actu salvantur, ita, ut eorum, qui apud Reformatos ob
 absolutum decretum in desperationem labuntur, nullus rexi index
 possit & exempla hanc in rem saltem frequentia haud extent, illi,
 alias ut rationes jam taceamus, fundamentaliter errari dici neque-
 unt. Quin & in ipsa Concordiæ formula nominatim contra-
 Theologos Reformatos nihil heic decisum legitur, utpote post,
 quam scriptam lis demum hæc acrior exarsit, sustemaq; præsens,
 quod tenemus, explicatius traditum est. Et esset profecto ad pa-
 cem Ecclesiæ dandum consultum oppido, si **JO BRENTII**, si &
JACOBI ANDREÆ, Virorum orthodoxoaton & quos tota Ec-
 clesia nostra tanquam lumina veritatis admiratur, mentem hic o-
 mnes sequerentur, & ab abstrusis subtilibusq; controversiis, ubi
 in arcana providentiæ & sapientiæ divinæ descendimus, manum
 abstraherent, nec prædestinationem **A PRIORI** sed **A POSTE-**
RIORI saltem rimarentur, quare tota uno halitu lis difflata in
 auram

auram abiret. Id quod vel ea propter necessarium quivis videt, quoniam ipse Apostolus Paulus hic exclamat, O. altitudo Rom. XI. 33. omnesq; qui jam de hoc articulo magnas inter se lites movent, tandem quicquid etiam agunt, in idem bathos, vel inviti inspiciunt, inque libero Dei arbitrio acquiescunt, id quod in fine dissertationis de gratia & prædestinatione à nobis editæ loculenter ostendimus. Nolimus itaque, ut, qui de absoluto decreto contra Reformatos disputat, dogma hoc solitarie & in abstracto spectet, ubi haud negaverimus periculosum id oppido esse & saluti nocere. Si vero in concreto res consideratur, & prout cum aliis eximiis veritatibus, quæ absoluti decreti vim subruunt, istud connectitur, longe alia controversiæ hujus scena emergit. Explicemus mentem nostram data instantia. Mercurius sublimatus primarium inter venena locum occupat, si vero debito modo præparetur, visque nocendi ipsi offuso Mercurio vivo per novam sublimationem adimatur, in medicinam præstantissimam evadit, saltem venenum amplius non est. Idem hoc posterius eadem ratione de absoluto decreto affirmaverim. Scilicet venenum omne, ubi antidotum statim adjunxeris, venenum amplius non est, utpote quod veneni formam perdiderit. Nec sane & à communi via quam Theologi nostri hætenus trivere, heic abimus, cum quicumq; hætenus absolutum decretum inter errores fundamentales retulere, illud in **ABSTRACTO** saltem & **SOLITARIE** non in **CONCRETO** & prout veritatibus aliis iisque plane salutaribus dilutum est, spectaverint. Huc tendunt quæ in Alloquio Irenico ad Protestantes Ratisbonæ 1720. p. 10. seqq. scribit: Esse heic consiliorum divinorum bathos quoddam & profunditatem, quam ne ipse quidem Apostolus Paulus **LICET DIVINITUS INSPIRATUS** satis assequi potuerit, in quam & vel tandem omnes, qui longas de hoc articulo (prædestinationis) lites nectunt, ex propria confessione præcipites velint nolint, cadere necessum habeant, fatendam itaq; heic ignorantiam nostram & suspendendum iudicium pleniorẽ rerum evolutionem seculo futuro reservandam esse. Ibid. Num Deus serio, velit,

¶ velit, ut omnes homines juxta ordinem salutis ab ipso institu-
 ¶ tum salventur, & num Deus omnibus hominibus media salutis
 ¶ tum externa tum interna destinaverit, num & è statu
 ¶ gratiæ quis labi possit, tamen, ubi Reformati, inter quos vero
 ¶ sunt, qui ad universalitatem gratiæ hodie plurimum adspirant,
 ¶ heic maximam partem in negativam adhuc descendunt, FIDEI
 ¶ tamen **FUNDAMENTUM ISTA DOCTRINA NONDUM**
 ¶ **SUBRUUNT.** Etsi enim solitarie spectata periculosissima esse
 ¶ & certam illam, qua salutem in conversione nostra apprehendi-
 ¶ mus, fiduciam jugulare, saltem sufflaminare vel securitatem vel
 ¶ desperationem impietatemq; omnigenam plurimaq; alia pessima
 ¶ confectionaria secum vehere ab Augustanæ Confessionis Theologis
 ¶ existimetur, tamen, cum in ipsa conversione testimonium Spiri-
 ¶ tus Sancti internum statim adsit, cum & hæc doctrina egregiis
 ¶ de vera conversionis & sanctificationis indole & criteriis eodemq;
 ¶ illo quod nos de gratia divina longe certissimos reddit, Spiritus
 ¶ Sancti testimonio, doctrinis veritatibusque aliis præstantissimis
 ¶ de libertate voluntatis humanæ præmii saltem & pœnæ capace &
 ¶ de imputabilitate actionum nostrarum, de malo saltem ex nobis
 ¶ propullulante sanctitatiq; & voluntati divinæ prorsus contrario
 ¶ & de necessario plane sanctificationis studio, sine quo nemo sal-
 ¶ vari possit, diluatur, cum & in sermonibus ecclesiasticis ita ser-
 ¶ mo à Reformatis inflectatur, ac si nulla prædestinatio absoluta
 ¶ crederetur, nemoq; ex numero prædestinatorum vel eorum,
 ¶ queis gratia conversionis destinata est, excludatur, nec philav-
 ¶ tia hominum patiatur, ut quisquam sua sponte huic catalogo se-
 ¶ se immittat, & monita practica à Doctoribus Reformatis ita infle-
 ¶ ctantur, ut ad omnes pertineant, utiq; periculum, ex prædesti-
 ¶ natione absoluta quod manet, maxime si Supralapsarianismo ad-
 ¶ hærinnas, valde minuitur, imo facile patescit errorem hunc theo-
 ¶ reticum eum hic esse, qui in praxin vix influat, nec ædificatio-
 ¶ nem turbet. Et sane, fundamentum fidei heic non subruui vel
 ¶ ex eo quis extimaverit, quod & Augustinus & Lutherus, ac
 ¶ quany

quanti Viri ! Reformatorum heic sententiam tenuere , quos
 vero ex Theologis Augustanae Confessionis nemo est qui da-
 mnet, adeo, ut memoriam eorundem in summo potius pretio
 habeant. Ut taceamus hanc litem nec in Augustana Confes-
 sione nec in Formula Concordiae decisam , sed post hujus scri-
 ptionem demum fusius ventilatam & in litium fundamentarium
 classem à Theologis illatam fuisse: Ex quibus Orat. Acad. Hex.
 Edit. Tubing. 1721. 4. I. pag. 16. repetit ista : Qui canonem,
 hunc sequitur & controversias ad amussim ejus expendit, fa-
 cile perspicit, quod qui Reformatis à nobis objiciuntur, erro-
 res fundamentum fidei haud interficiant. Etsi enim, quæ de
 prædestinatione absoluta & de irresistibilitate gratiæ deque fide,
 proskairo ab ipsis dicuntur, ita comparata sint, ut in se spe-
 ctata fundamentum fidei subruere posse videantur, tamen ea-
 dem in connexionem suam cum aliis egregiis veritatibus conside-
 rata ita diluuntur, ut fidei ipso actu nil noceant, atque intelle-
 ctum solum in transversum tantisper agant & extra illum non
 egrediantur, sed ipsis illis veritatibus, quæ erroribus junctæ
 adparent, mox supprimantur atque corrigantur. Ex quo neci-
 que consequitur, errores istos, etsi fundamentales in se videri,
 possint, tamen in connexionem suam fundamentales non esse, id
 quod nobis sufficit.]

§. II.

In quibus doleo Virum Celeberrimum ingenio & eruditi-
 one, dotibus à sanctissimo Numine ad sanctitatis ejus gloriam il-
 lustrandam & vindicandam sibi concessis, adversus eandem uti,
 ac, dum pietati militare se arbitratur in illam arma convertere.
 Neq; adeo moleste feret, hac me occasione ab Ejus sententia pu-
 blice hic discedere, cum id, siquidem cum ratione fieri possit,
 non invitus videatur admittere, Instit. Theol. Dogm. & Moral.
 pag. 23.

§. III.

Equidem concedimus, quod illi, qui absolutum prædestinationis decretum menti infixum tenent, dum in praxi illa, quam in sermonibus sacris minus convenienter huic doctrinæ exercent, ab eo proponendo ita abstinere, ut ista taceant doctrinæ capita, quæ cum illo necessario connectuntur, oppositas vero eidem veritates Auditoribus inculcent, in ista tum praxi non fundamentaliter errent, sive id doceant, quod fundamentum fidei & salutis evertit. Verum hoc minime est in quæstione. Quæritur enim: Utrum absolutum prædestinationis decretum, quando illi, qui istud amplectuntur, praxin hujusmodi in sermonibus sacris instituunt, quæ absoluti prædestinationis decreti naturæ plane disconvenit, propterea naturam suam ita amittat, ut id error, qui fidei & salutis fundamentum evertit, esse desinat, atque isti, qui hunc fovent, non fundamentaliter errent? Quod nos negamus.

§. XIV.

Nec probatur hoc à Viro Celeberrimo. Licet enim Reformati in sermonibus Ecclesiasticis, & alias etiam, ita Auditoribus suis proponant gratiam Conversionis, eosq; ad pietatem horrentur, ac si Deus quantum in se est, velit omnes & singulos homines salvari, Christ⁹ omnibus & singulis hominibus morte sua salutem acquisiverit, ac fides a deo omnibus & singulis hominibus à Deo offeratur, dum verbis, quæ, si non formaliter, virtualiter tamen universalitatem gratiæ divinæ & meriti Christi ex instituto significant, utuntur; non tamen hæ doctrinæ partes cum absoluto prædestinationis decreto per se cohærent, sed per accidens fit, ut cum illo conjungantur à Doctoribus Reformatis, qui minus sincere universalitatem gratiæ divinæ & meriti Christi, quam absolutum decretum negat, pro utriusq; particularitate, quam absolutum decretum asserit, substituant.

§. V.

Itaque vi absoluti decreti illudunt hi Auditoribus, quando eos omnes & singulos ad conversionem adhortantur; dum sciunt, non posse se ulli ex istis in individuo citra formidinem oppositi dicere: Deus, quantum in se est, vult te salvari, Christus morte sua salutem tibi acquisivit, ac Deus vult adeo vires credendi & pie vivendi tibi concedere. Nemo etiam, qui ad Doctorem hujusmodi, quem alias doctrinam de absoluto decreto profiteri novit, audiendum accedit, aliter ex perspecta absoluti decreti natura colligere poterit, quam non nisi illusorium esse hoc de salute consequenda doctrinae genus, quo ipse & ceteri, qui illi aures prebent, miserrime traducantur.

§. VI.

Neque hominum philantia, per quam quilibet quam optime sibi ipse cupit, id non pati dici potest, ut quis ex eorum, quibus gratia conversionis destinata est, se excludat numero; quoniam nemo qui mentis non plane expers est, bonum aliquod sibi ita cupit, ut statim, dum id cupit, etiam bonum suum esse judicet, nisi fieri posse, ut bonum illud adipiscatur. intellectus ipsi prius monstraverit. Stultissime igitur quispiam sibi persuaserit, Deum velle ut ipse convertatur, quando audit, de quibusdam tantum, sed in individuo non expressis, Deum absolute hoc velle ut ipsi convertantur, Quod si omnia individua humana Deum, quantum in se est, velle ut convertantur, percipit, non philantia, sed á Conditore humanæ menti insita ratiocinandi vis, ut nec se ex horum numero eximat, jubet; quemadmodum eadem, ut sub particulari propositione de se subsumat, prohibet.

§. VII.

Quare & absolutum decretum, non obstante illa praxi, naturam

ram

ram suam, per quam fidei ac salutis fundamentum evertit, retinet, & illi, qui praxin hanc exercent, dum absoluto decreto inbarent, fundamentaliter errant.

§. VIII.

Et quid in causa est, cur Reformati, qui ad absoluti decreti doctrinam per libros suos Symbolicos jurejurando adstringuntur, illudq; in Cathedra Academica & scriptis publicis propugnant, idem in publico Ecclesiae Cœtu non audeant aperte docere? nisi quod intelligant, Auditoribus suis, si illud vel ad naturale rationis iudicium examinant, ejus impietatem statim ita patere, ut Deo illius origo adscribi nequeat, nisi omni is sanctitate, ipsaq; divina natura exuatur, neq; fieri adeo posse, ut qui illi doctrinæ convenienter statuit, ab impietate avocetur, aut ad pietatem sectandam inducatur. Sic certe ipsi illi, qui doctrinam hanc amplectuntur, erroris, qui fidei & salutis fundamentum natura sua evertit, eandem damnant, seq; per illud fundamentaliter errare declarant. Nam si absolutum decretum in sacris Literis revelatum extare sine formidine oppositi noverunt, muneris ratio ipsis imperat, ne illud reticeant, aut aliis, ac in Scriptura comparet, coloribus pingant his, quibus nihil quicquam de divinis ad salutem revelatis occultandum, aut aliter, ac divinæ Liteæ edocent, exponendum est. Neq; metuendum ipsis erit, ne doctrina, quæ fidei & salutis obtinendæ causa revelata est, fidei & salutis per se detrimentum inferat, cum id prorsus adynaton esse & Revelatio & Ratio alta voce clament, Sicubi ergo doctrina aliqua ita se cognoscendam præbeat, statim illa hoc ipso Autorem suum Deum non esse, ac fundamentum fidei & salutis per se ab illa everti, indicat. Per accidens autem si id doctrinæ revelatæ contingat, nihil hoc impedit, quo minus ista omnibus proponatur, nisi & Sacra Scriptura eandem omnibus patefacere non debuisset.

§. IX.

§. IX.

Quod si cum Rœellio Socii doctrinam de absoluto decreto tanti censent, ut inde Dei gloriam ad ejus laudem maxime elucere dicant, ab eodem, eandem nequaquam coram populo occultandam pronunciant, nec dissentiant necesse est. Unde si qui alias absolutum decretum profitentur, & illius professioni jurejurando alligari se patiuntur, pro concione, vel alia occasione, tamen illud naturæ suæ convenienter non aperiunt, ex hac id causa facere judicandi sunt, quod de illius impietate animus ipsorum convictus sit; quid clarius est, quam quod & ex suo ipsorum judicio fundamentum fidei & salutis evertat, id, ac ipse adeo fundamentaliter errent?

§. X.

Egregiæ siquæ sint & salutares doctrinæ, quas Reformati Doctores cum absoluto decreto sociant, hujusmodi sunt, quibus absoluti decreti natura contradicit, atq; adeo easdem à se quam sejunctissimas esse postulat. Si quis vero istis inherere firmiter intendit, ut absolutum decretum ex animo plane ejiciat, necessarium est. Quod cum Calvinianæ Scholæ Doctores facere absolute detrectent, partes illius doctrinæ in se salutares absolutum decretum funditus tollit, ipsiq; fundamentaliter errare non desistunt. Putat quidem Celeberrimus Vir Instit. Theol. l. c. pag., 265. sententiarum inter Lutheranos & Reformatos de absoluto, decreto disidium tantisper fuisse diminutum, ubi quidam Theologi Reformati, quos Universalistas vocant, maxime Francofurtani illi Strimesius & Holtzfusus, sua scilicet de gratia Dei, & meriti Christi universalitate doctrina propius nobis accessere. At verbis universalitatem spirantibus crassum absoluti decreti Particularismum tegere, jam in Exercit. Anti-Illyana 1707. de Universalismo Strimesiano demonstravi, & latius in Ejusdem Vindictis Charitologiæ Strimesianæ oppositis, asserui, §. XI.

§. XI.

Testatur Spiritus Sanctus de gratia Dei in hominis animo non immediate, sed mediante Scripturæ doctrina; quæ si gratiam, juxta absolutum decretum, non nisi particularem tradit, ex ista de particulari gratia Dei doctrina nulla ulli de gratia conversionis, ne destinata quidem sibi certitudo nasci, nedum de hujus sibi jam collatæ certitudine Spiritus Sancti testimonium aliquod adesse potest. Nec gratia universalis admittit Spiritus Sancti testimoniū Electionis certitudine nisi hypothetica; absoluta autem Electio certitudinem postulat absolutam. Hæc ergo dum absoluti decreti particularem gratiam confirmat, universalem destruit.

§. XII.

Qui absoluti decreti doctrinæ conformiter credit, in eo fides in Christum existere non potest. Ubi vero fides in Christum esse nequit, ibi nec fidei in Christum Criteria locum habent.

§. XIII.

De vera Conversionis, Fidei & Sanctificationis natura decreti absoluti Propugnatores veri nihil statuere possunt, quia decreti absoluti natura cum vera Conversionis, Fidei & Sanctificationis indole manifeste pugnat. Vel ergo qui de his veri quid docet, absolutum decretum hoc ipso falsum esse judicet; vel, qui absolutum decretum nihilominus verum esse vult, revera, cum istas proponit, lusum committat necesse est.

§. XIV.

Eodem modo se res habet cum ceteris, quas Reformati Doctores absolutum decretum comitari jubent, veritatibus; utpote quæ, cum absoluto decreto tanquam primæ veritati, ex qua veluti ex fonte ceteræ fluant, nuntium isti mittere pertinaciter reuuant, expirant in universum omnes.

XV.

§. XV.

Sive ergo in abstracto & solitarie sine istis, sive in concreto & cum istis absolutum decretum spectes, non illæ absolutum decretum, sed absolutum decretum illas diluit, ac manet adeo in se dogma quod fidei & salutis exitiose nocet.

§. XVI.

Unde simile allatum nihil facit ad rem. Nam Mercurius sublimatus, quando, affuso Mercurio vivo, veneni natura ei adimitur, cedit affuso sibi Mercurio vivo & ab ejus in se operatione superari se patitur; quod si non faceret, venenum maneret. Sic vero non cedit absolutum prædestinationis decretum veritatibus sibi affusis, sed illis renititur, dum ab illis contradictionem sibi inferri & everti se adeo pati non vult. In se ergo retinet absolutum decretum venenum suum, per quod salutis exitiosum est.

§. XVII.

Quicumque itaque ex Theologis nostris hucusque absolutum decretum inter errores fundamentales retulerunt, ad hoc impulsu fuerunt non exinde, quod non spectaverint conjunctas illi ab ejusdem Doctoribus doctrinæ quasdam partes in se verissimas, prout nunc demum illud cum istis spectet Vir Celeberrimus, atque ex ea causa, erroribus fundamentalibus id haud annumerandum censeat; sed satis animadvertenter jam tum, ea ipsa salutaris doctrinæ Capita connecti cum illo abominando dogmate à Calvini Sectatoribus. Nihilominus dum ita istud contemplati sunt, aliter non posse se pronuntiare sunt fassi, quam id ipsum fidei & salutis fundamentum prorsus evertere. Nam ex penitus inspecta & absoluti decreti, & veritatum salutarium, quas Reformati huic assuunt, natura satis intellexerunt, Propositiones, quæ cum illud tum has enuntiant, contradictorie sibi opponi. Quia autem contradictoriarum propositionum hæc perpetua est

K ratio,

ratio, ut, dum utraq; simul affirmari & negari nequit, eum, qui unam affirmat, alteram negare oporteat, atque Calvini Schola grande sacrilegium arbitratur, absolutum decretum vel latum unguem de sede sua dimovere, propterea, annexas isti contra naturam earum veritates non posse non pro falsis ab eadem haberi, concluderunt. Hinc, licet inter illud & has amicam societatem constitutam præferant Reformati, ipsis tamen primis Rationis Principiis eos adversari, & in re tanti momenti ut error circa illam saluti hominum & sanctissimi Numinis naturæ vim inferat, ludere manifestum est.

§. XVIII.

Vel unus ex Theologis gnesios Lutheranis, qui eos, qui absolutum decretum, prout in Calvini Schola id definitum est, statuunt, salvari posse & salvari docuerit, ostendi non potest. Si quis vero ita sentiat, is, ex Theologorum Lutheranorum gnesios talium numero se hoc ipso excludere profiteatur.

§. XIX.

Indicem texti omnium illorum qui ad desperationem per absoluti decreti dogma inducti sint, necesse non est. Nec fieri id potest, cum non omnium, qui suas, de abjecta omni salutis consequendæ spe, ex hac causa ortas cogitationes exposuerunt, ita nomina innotescant, ut istorum iniri numerus queat. Multo minus intimos alterius mentis recessus explorare, & quid illic lateat vel desperationis, vel fiducia de salute ipsius, eruere humanarum virium est. Si horum, qui in desperationem apud Reformatos ob absolutum decretum labantur, exempla extant, juxta Virum Celeberrimum, saltem haud frequentia, non tamen nulla, sed quædam extant. Quod si ne unius quidem, qui ex absoluto decreto desperationi de salute sua se dederit, exemplum extaret; propterea tamen, quod natura sua absolutum decretum non sit aptum, ut desperationis laqueis doctrinæ isti inhæ-

re-

rentem involvat, minime sequitur, & frustra adversus Formulam Concordiæ negatur.

§. XX.

Equidem in Formula Concordiæ non nominatim Calvini & Sectatorum ejus de absoluto decreto doctrina rejicitur; quam jam diu ante eam conscriptam horribilis illius absoluti decreti venenum suum orbi Calvinus propinaverat: sufficit tamen doctrinam hanc ipsam, haud expressis ejus Autoribus, ut fidei & saluti ex dicta causa noxiam ibidem damnari. Nam Epitome Formulæ Concordiæ Art. XI. p. 621. ita; Credimus & sentimus,, quando doctrina de electione Dei ad vitam æternam, eo modo proponitur, ut perturbatæ piæ mentes ex ea consolationem nullam capere queant: sed potius per eam in animi angustias aut, desperationem conjiciantur: aut impenitentes in dissoluta sua, vita confirmantur: quod articulus hic non ad normam verbi, & voluntatis Dei, sed juxta humanæ rationis judicium, & quidem impulsu Satanæ male & perperam tractetur. Quæcun,, que enim scripta sunt [inquit Apostolus] ad nostram doctrinam,, scripta sunt, Rom. XV. 4. ut per patientiam & consolationem,, Scripturarum spem habeamus. Rejicimus itaq; omnes, quos,, jam enumerabimus, errores. Quod Deus nolit, ut omnes,, homines penitentiam agant, & Evangelio credant. Quando,, Deus nos ad se vocat, quod non serio hoc velit, ut omnes ho,, mines ad ipsum veniant. Quod nolit Deus, ut omnes salven,, tur, sed quod quidam, non ratione peccatorum suorum ve,, rum solo Dei consilio proposito & voluntate, ad exitium desti,, nati sint, ut prorsus salutem consequi non possint, &c. Hæc,, dogmata omnia falsa sunt, horrenda & blasphema, iisque piis,, mentibus omnis prorsus consolatio eripitur, quam ex Evange,, lio & sacramentorum usu capere deberent, & idcirco in Eccle,, sia Dei nequaquam ferenda. Et solida Ejusdem Declaratio art.,, XI, p. 800. Æterna electio sive ordinatio Dei ad vitam æternam,,

K 2

non

„non nudè, in arcano illo cœlesti & imperferutabili Dei confi-
 „lio consideranda est: quasi ea nihil præterea amplectatur, aut
 „in ea meditanda expendendum sit, nisi hoc quod Deus prævi-
 „derit, quinam & quothomines salutem sint consecuturi, &
 „qui, atq; quam multi in æternum sint perituri: aut, quasi Do-
 „minus militarem quendam delectum instituerit, atq; dixerit aut
 „statuerit: hic salvandus est, ille vero damnandus: hic ad finem
 „usque in fide constans perseverabit, ille vero non perseveratu-
 „rus est. Ex opinione enim hac multi absurdas, periculosas
 „& perniciosas cogitationes hauriunt: quæ aut securitatem &
 „impoenitentiam, aut angustias & desperationem in mentibus
 „hominum gignunt & confirmant. It. p. 822. Quare si quis do-
 „ctrinam de æterna Dei prædestinatione eo modo proponat, ut vel
 „perturbatæ mentes ex ea consolationem nullam haurire possint,
 „sed potius ad desperationem illis causa præbeatur: vel impoe-
 „nitentes in sua securitate, improbitate & malitia confirmentur:
 „tum nihil certius est, quam quod articulus de electione non ad
 „normam & juxta voluntatem Dei, sed secundum humanæ ra-
 „tionis cæcum judicium, & ex impulsu atq; instinctu Diaboli &
 „perverse doceatur. Jam cum ovo ovum non magis simile
 „esse possit, quam isti antiquæ hæc, quæ adhuc in Calvini Schola
 „obtinet, doctrina decisio eadem, quæ de ista à Formula Con-
 „cordiæ proposita fuit, & de hac lata censebitur.

§. XXI.

Et quamvis in Augustana Confessione de Electione, an ea
 per fidem in Christum facta sit, sive an fides Electionis sit causa
 impulsiva externa? nulla explicita existat mentio, cum contro-
 versia contra hanc Lutheranorum doctrinam tum nondum pub-
 lica mota fuerit: implicite tamen quæstio hæc satis jam ibidem
 decisa conspicitur. Nam quando Art. IV. docent Confesso-
 res, „Justificationem fieri propter Christum per fidem, sive pro-
 pter

pter Christum fide apprehensum, satis aperiunt etiam propter Christum fide apprehensum Electionem factam esse, adeoque à fide in Christum, tanquam causa impulsiva, non esse absolutam, ut nunc Calvini Schola profitetur. Causa enim Justificationis & Electionis impulsiva externa utrinque non potest non eadem esse. Fatentur etiam pii Majores nostri Art. XII. liberum arbitrium esse omnibus hominibus in malis operibus, ut est: velle idolam colere, velle homicidium &c. Sequitur ergo, decretum Dei ut sic non esse determinativum, neque adeo absolutum, per consequens falsum esse, quod hinc Electionis & cum eo connexum, Reprobationis decretum non possit non, juxta Calvini Scholam, ab omni causa impulsiva externa & speciatim à fide ac apostasia esse absolutum. Haud minus statuunt Art. XI. Causam peccati esse voluntatem malorum, atque ita Dei decretum ut sic non esse absolutum ab omni causa impulsiva externa declarant; quia hoc Deum facit causam peccati. Manifestæ ergo impietatis damnant Calvini hæresin, quæ, dum decretum Electionis ac Reprobationis adeo à causa impulsiva externa absolutum esse propugnat, Deum facit causam peccati. Quemadmodum autem ex cognita decreti absoluti natura, quæ tum non alia fuit, ac nunc est, jam tum patuit, id fidei & salutis fundamentum labefactare; sic simul jam tum implicite in hac Majorum Confessione hæc pronunciata de illa continetur sententia.

§. XXII. In providentiæ & sapientiæ divinæ arcana non descendit, qui, damnato Calvini absoluto prædestinationis decreto, per fidem in Christum Electionem factam esse docet, sed revelatum in Scriptura sacra æternum Dei de salute humana consilium exponit. Joh. Brentium & Jacobum Andreæ aliter vel fecisse, vel faciendum statuisse, nunquam probabitur,

§. XXIII. Si Electionem à priori rimari idem est ac Electionis naturam

ia

in se ratione causæ impulsivæ externæ perscrutari, & ex ea inspecta, utrum aliqua eius causa impulsiva externa, eaq̄ fides in Christum sit, nec ne, judicare; non potest ex consideratione naturæ actuum immanentium Entis infinite perfecti aliud concludi, quam quod illius actus, qui Electio dicitur, causa impulsiva externa sive ratio à priori, detur. Id quod etiam divina revelatio ita confirmat, ut & fidem in Christum eam esse enuntiet. Ab hoc ergo Scrutinio si nobis abstinendum est, ad lucidissimum rationis pariter & revelationis jubar oculos claudere jubemur. A posteriori rimari Electionem, si est ex cognito Electionis effectu de illius natura judicium ferre, quæritur, quid per Electionis effectum intelligatur? Si effectus decreti Electionis statuitur actualis salvatio, qui et vere effectus illius est, non potest ex illo aliud de decreto Electionis formari judicium, quam quod & detur illius causa impulsiva externa, & ea nulla alia nisi fides in Christum, finalis sit. Sin Electionis effectus falso cum Calvini Schola affirmatur esse fides in Christum, atque ex hac, cum quis eam in se percipere putat, se esse electum colligit, is Electionis naturam rimatur, quemadmodum sibi, quidem persuadet, à posteriori, si ex ejus effectu illud à fide in Christum absolutum esse asserat.

§. XXIV

Quo pacto non tantum non tota uno habitu lis, quæ de Electionis articulo inter dissentientes movetur, diffusa in auram abit, sed etiam magis aucta fortius stabilitur. Nam in eo tota inter disceptantes de Electionis articulo inter se Lutheranos & Calvini Sectatores versatur controversia: an Electionis causa impulsiva externa sit fides in Christum? Ex quibus illi quæsitum affirmant, hi, dum absolutum Electionis decretum tuentur, negant. Si autem in quæstione: an decretum Electionis à fide in Christum absolutum sit? in libero Dei arbitrio juxta Virum Celeberrimum acquiescendum est, eo sensu, ut judicium hic suspendendum sit, ceu ista verba sua, quibus Instit. Theol. l. c. usus est, explicat Alloq. Iren. l. c.

l. c. neque à Lutheranis affirmari, neq̄ à Calvini Schola negari debet, fidem in Christum esse Electionis causam impulsivam externam, sed utrinq̄ epoche requiritur. Quamvis hic in libero Dei arbitrio acquiescere, & iudicium suspendere, non omnino sibi æquipoſſeant. Si enim arbitrium Dei liberum, seu voluntas Dei libera, idem est ac voluntas independens à voluntate superioris, volendi leges ipsi præscribente; etiam hoc sensu tum, quando voluntatis Dei aliquam causam impulsivam externam esse novimus, in arbitrio, sive voluntate Dei libera, acquiescendum nobis est. Sin per liberum Dei arbitrium, sive voluntatem Dei liberam, intelligitur voluntas Dei, per naturam Dei libera à causa impulsiva externa, petitur id, quod est in Principio. Tum vero utrum Electionis nullam causam impulsivam externam ostendi à nobis posse, an saltem epochen hic locum habere, statuendum sit? adhuc ambigere se declarat Vir Celeberrimus Dissert. de gratia & Prædest. p. 122. §. X. Quod si, inquit, omnia hæc, quæ hæctenus dedimus de gratia & Prædestinatione Systemata æqua iudicii lance perpendamus, vix ullum occurret, quod ex omni parte satisfaciat & cui, opponi nequeant Argumenta solvi nescia, ita, ut ad voluntatem Dei absolutam, seu eam, cujus non dari possint rationes, aut saltem epochen & bathos Paulinum non sit recurrendum. Mox tamen p. 123. Deniq̄ non errabimus, si dixerimus & nobis quoq̄, postremo ad liberam Dei voluntatem, cujus rationes nesciamus, utpote in abyſſo scientiæ divini absconditas, esse deviniendum. At si Electionis decretum in Calvini Schola absolutum dici vult Vir Celeberrimus, non quod ista huius nullam causam, sive rationem impulsivam externam esse, sed, quænam sit illius ratio impulsiva externa, ostendi à nobis non posse existimet, invitæ isti patrociniæ suam offert. Ita enim hæc decretum illud à causa omni impulsiva externa absolutum esse definit, ut ad ipsam Dei, tanquam Entis Independentis, naturam, quæ decreti sui nullam causam impulsivam externam admittat, se recipiat. Id quod vel ex Röellii recentissimi & magni nominis in Schola illa Doctoris, in
supe

superioribus à me profligata de absoluto decreto doctrina perspicuum est.

§. XXV.

Fac tamen vi horum causam aliquam impulsivam externam Electionis, eamque fidem esse in Christum, nescire nos; certe nec causam, cui in salutis spe concipienda certissima inniti debemus, scire nos sequitur. Quod si suspendendum hic iudicium est, etiam de causa salutis nostrae impulsiva externa, an ea sit fides in Christum, haud minus de universalitate gratiae Dei & meriti Christi iudicium suspendendum erit. Quid de Dei sanctitate, ipsaque Dei essentia, an illa huiusmodi sit, ut per illam Deus, an non Deus dici debeat, juxta ea, quae contra Röellium demonstravimus, epoche eligenda erit. Videt sane Vir Celeberrimus, quod desperatam absoluti decreti causam sic juvando, à Scriptura & à se ipso deficiat.

§. XXVI.

Meminerit enim illorum, quae Instit. Theol. p. 261. professus est. Patet, inquit, juxta Reformatos fidem praeviam electionis causam moventem haud esse sed voluntatem Dei absolutam, cuius nulla dari queat ratio, heic utramque paginam facere. Ubi quidem absolutam Dei voluntatem, cui electionem tribuunt Reformati, eam dicit esse, cuius nulla dari queat ratio, sed tamen ita, ut fidem Electionis causam moventem esse simpliciter negent. Atque sic, dum à Reformatis eos, qui Augustanam Confessionem tenent, & inter hos etiam se ipsum dissidere exponit, etiam dissidere & Aug. Confessionem & se ipsum ab istis, qui fidem negant esse causam impulsivam Electionis externam, ac simul nullam dari posse Electionis causam impulsivam externam affirmant, asserit. Quin disertè fatetur, atque ex Scriptura probat, l. c. p. 265. Electionis causam moventem esse Dei beneplacitum & gratiam & meritum Christi fide apprehensum, Eph. I. 4. 5. idque praevium Rom. VI. I.

29. 1. Pet. I. 20. unde & Electio ex prævifa fide fiat, 2. Theff. II. 13. 1. Tim. I. 16. Jac. II 5. Si itaq̄ cum Scriptura Vir Celeberrimus docet, Electionem esse ex fide, five Electionis causam impulsivam externam esse fidem, satis liquet juxta eandem in quæstione: an fides in Christum sit causa impulsiva externa Electionis? in libero Dei arbitrio ita esse acquiescendum, ut de illa judicium suspendendum, five ad epochen recurrendum sit, dici non posse; nisi Contradictoria affirmantur. Vel ergo in Controversia de articulo de prædestinatione five electione, judicium suspendendum non est, vel, fidem esse Electionis causam impulsivam externam, dici non potest.

§. XXVII.

Jam ad Paulinum Bathos confugere atq̄ ex illo epochen de controversia de articulo de electione adeoq̄ de quæstione: an fides in Christum sit Electionis causa impulsiva externa, conari eruere inanis operæ res est. Si enim quam maxime hic locus quæsitum probaret, tamen ex eodem illud probandum Vir Celeberrimus suscipere non posset, nisi dum Electionem ex fide esse statuit, illum contra se produceret. Sed & Paulus Universæ Scripturæ & sibi ipsi contradiceret, si, dum quod Universæ Scripturæ Centrum est, in hac Epistola & alias ipse docet; qui justificantur & salvantur, propter Christum fide apprehensum justificari & salvari, atq̄ adeo qui electi sunt, propter Christum fide apprehensum electos esse, de eo tamen, an propter Christum fide apprehensum electio facta sit, suspendendum esse judicium per hoc bathos moneret. Id quod tamen faceret, si omnibus, qui de Articulo de prædestinatione magnas lites inter se agitant, suspendendum de illis judicium injungeret. Præterea Apostolus in toto Cap. XI. Ep. ad Rom. plane non agit vel de Electione vel de Reprobatione, verum tantum de Judæorum incredulorum rejectione à justitia, & gentilium credentium in illorum locum assumptione, Paulus autem, si de vera illius mente quæritur, dum immensum illum omnis sapientiæ & scientiæ divinæ

L

cumu-

cumulum, cum profunditate, ob vastissimam amplitudinem imperscrutabili, comparat, Dei Consilia eorumque rationes cognosci non posse ostendit, nisi & consilia sua & eorum rationes ipse Deus aperiat. Ad quod bathos inde sic Judæorum rejectionem & gentilium adoptionem refert, ut nihilominus Consilii illius ac causæ ad illud incundum impellentis cognitionem divinæ revelationi tribuat. Unde omne Dei de salute consequenda consilium, ab æterno initum in abyfso tu plutu fophias kai guoseos Theu its continetur, ut, nisi ipse consilii sui auctor id hominibus revelet, nihil quicquam ullus mortalium de eo sciat, neque postquam de eo aliquid revelavit, plus, quam ipse manifestavit, de eodem assequi quisquam valeat.

§. XXVIII.

Præcipites ergo velint nolint de fidei & salutis fundamento cadere necessum habeant, ac non in illud bathos tantum sed & in universam Scripturam inviti inspiciant illi, qui quæstionem, an fides in Christum causa impulsiva Electionis sit? affirmantibus, vel negando, vel iudicium suspendendo, adversantur. Nos qui fundamentali huic veritati immoti innitimur, de ruina prorsus securi, intrepide & Paulinum bathos & universam Scripturam inspiciamus, dum illud nobis non obstare, ex hac autem de sententiæ nostræ veritate divinitus nos confirmari, læti cernimus.

§. XXIX

Oppositum quidem ostendisse se opinatur Vir Celeberrimus „Dissert. de gratia & Prædest. l. c. dum sic pergit: Scilicet cum supponamus universalem Dei erga totum genus humanum, eumque serium „summumque amorem, quod multæ sint rationes multæque hominum „myriades, quæ nihil unquam de Christo inaudivere, credamusque in- „simul, neminem nisi per externum Evangelii verbum salvari, af- „firmandumque nobis sit, Deum pro sapientia sua potuisse vel posse „omnes homines vel saltem quosdam salvare, si omnibus, vel sal- „tem quibusdam illis alioqui pereuntibus vel perituris dedisset vel

dare;

daret eam gratiæ mensuram, qua data prævidisset singulos eos perseveranter credituros, oriuntur quæstiones: Cur itaq; Deus quibusdam saltem eam gratiæ dederit mensuram, qua posita eos prævidit credituros, aliis eam saltem, qua posita prævidit non credituros, credituros autem si major em ipsis dedisset gratiæ gradum. Cur porro Deus non omnibus annunciandum curet Evangelium, eamq; lucem huic largiatur nationi, aliam negligat, cum tamen, ob incredulitatem nemo possit damnari, nisi qui Evangelium audiverit. Cur Evangelio à duobus populis rejecto ejusdem æqualisq; ex omni parte peccati reis, hunc Deus revocet repetita Evangelii prædicatione, alterum non item? Cur Deus deniq; hunc hominem in peccato mortali perire sinat, alterum nihilo meliorem ad resipiscentiam revocet? Ad quæ quidem quæsitæ ita respondent maximam partem nostrates, ut, dum de voluntate consequente maxime hic agi putant, ad liberum Dei arbitrium tandem recurrant, & bathos consiliorum divinorum impenetrabile. Id quod cum Reformatis subinde objiciat Hülsemannus, affirmans, eos quando se expedire non possunt, vociferari: O altitudo! sane, & nobis maxime in argumento de varia & inæquali mediocrum salutis dispensatione deq; ejusdem cum benevolentia Dei universali concilianda ratione ulu sapius venit, ita, ut cum Apostolo Paulo, fateri habeamus necesse, nos judiciorum voluntatisq; divinæ rationes ignorare. At vero status ille controversiæ, quem Institut. Theol. & Alloq. Iren. l. l. c. c. de articulo Prædestinationis sive Electionis format, dum quod causam illius nesciamus, per Paulinum bathos ostendisse se ibi affirmat, plane hic deseritur. Nam in eo occupatur hic C. V. ut inæqualium ceu nobis quidem videntur, inæqualis ad fidem vocationis causas nescire nos, Paulum hoc suo sermone aperire asserat; intacta prorsus illa de causa impulsiva externa Electionis Controversia. In quo quamvis hoc certum sit, quod Deum ad denegandam quibusdam fidem causa in singulis impellat justissima, adeoq; nulla in Deo, sed omnis in homine denegatæ ipsi fidei culpa extet; cum impulsiva causa hæc in genere sit voluntaria hominis resistentiæ, Deo opposita, vel per lumen naturæ

ad lumen gratiæ & per hoc ad fidem in Christum eum ducturo; vel per lumen gratiæ, nullo alio medio intercedente, fidem ei collaturus: causam tamen hanc, juxta speciales circumstantias in singulis, nescire nos, fatendum est. Sed ab hac ignorantia, ad ignorantiam causæ impulsivæ externæ Electionis concludi minime potest. Neq̄ confundi debet Articulus de gratia convertitrici & effectrici fidei cum Articulo de Prædestinatione sive Electione, nec decretum dandi fidem, cum salutem dandi decreto.

§. XXX.

Hinc neq̄ Paulinæ abyſſo isti universalitatis gratiæ Dei & meriti Christi, cum vocationis ad fidem per annunciatum Evangelium particularitate Conciliatio ita relinqui debet, ut cum Viro Celebratissimo ad Remonstrantium Castra transeundum sit, adoptata ista horum hypothesi: Ob incredulitatem neminem posse damnari, nisi qui Evangelium audiverit. Cui sententiæ etiam inhæret Instit. Theol. p. 476. sic locutus: Non est nulla ista, quæ oggeritur, quæstio, qui cum universalitate amoris Dei erga homines, qui cum universalitate meriti Christi particularitas vocationis conveniat. Ubi hi quidem, qui apokatastasin panton statuunt, & post mortem salutis Oeconomiam continuari dicunt, nodum quidem illico vel secant, vel solvunt, si saltem claris divinarum literarum effatis sua probare quirent. Nos, uti alias, ubi lucem videre haud datur, hic IGNORANTIAM nostram fatemur, idq̄ & hic reperimus. Deum justum judicem ob incredulitatem neminem damnaturum, nisi qui Evangelium audiverit, infinitosq̄ fore olim salutis & damnationis gradus justissime pro mensura luminis, quo quisq̄ collustratus, vel tenebrarum invincibilium, queis obseptus fuit, dispensandos. Idem sane tradunt Stephanus Curcellæus Instit. Relig. Christ. L. VI. Cap. X. §. XI, seq. p. 388. It. Quat. Dissert. Theol. adversus Sam. Maref. Dissert. II, § III seq. p. 920. seq. op. edit. Amst. 1675. fol. Philippus à Limborch Theol. Christ. L. IV. Cap. IV. §. XIII. pag. 316. Cap. XI. pag. 347. seq. edit. Amst. 1715. fol. item Comment. in Act. Apost. Cap. IV. 12. p. 55. edit. Roterod. 1711. fol. Joh. Clericus animadv.

animadv. in Hammondii Annot. in Act. Apost. Cap. IV. 12. p. 500. edit. Francof. 1714. fol. Hist. Ecclesiast. Proleg. §. 3. p. 89. 90. edit. Amstel. 1716. 410.

§. XXXI.

Quando vero sic neminem ob incredulitatem damnari posse, cui Evangelium annuntiatum non fuit, docetur, vel negatur, quod omnis damnatur cui Evangelium annuntiatum non fuit; vel affirmatur, quod omnis quidem, cui Evangelium annuntiatum non fuit, damnatur. sed nemo cui Evangelium annuntiatum non fuit, propter incredulitatem damnatur. At si ex Scripturæ judicio hic pronuntiandum est, & omnem qui non credit simpliciter, sine Evangelium ei annuntiatum fuerit, sine minus, damnatum iri, juxta Marc. 16. 16. Joh. 3. 18. & omnem qui damnabitur, ob incredulitatem damnatum iri, juxta Joh. 1. c. luculentissimum est.

§. XXXII.

Uterutrum ex his sibi eligat V. C. frustra se expedire conatur, quando Instit. Theol. hæc affert p. 17. Quod de Evangelio haud, ubi vis semperq; prædicato dicitur, id nec bonitatem Dei, nec religionis Christianæ veritatem necessitatemq; jugulat. Non illam, quia, qui sine religione Christiana peccaverit, sine ea quæ condempnabitur. Rom. 11, 22. nec omnem gratiæ suæ, per Christum quæ hominibus contingit & tam in hoc quam in futuro ævo dispensatur, Oeconomiam Deus revelavit, non sine summa temeritate à nobis, qui ek merus saltem ginoskomen, 1. Cor. XIII 12. determinandam, nec deniq; ad condemnandos eos, qui propria culpa sua Evangelium haud ignoravere, ruere quisquam eaque, quæ de iis, quibus Evangelium annuntiatum fuit, dicuntur, ad eos quoque, quibus ista gratia haud contigit, applicare potest, Rom. X 14. etsi, bonitati divinæ limites ponere, qua ratione tamen & ipse sibi timere deberet, haud vereatur. Neque vero & Religionis Christianæ veritas & necessitas sic cadit, cum posterior quidem iis sine dubio incumbat, quibus ea revelata est, id quod nobis sufficit, fasque hic inter viam Dei ordinariam & extraordinariam vari
asque

„asque gratiæ, quas jam memoravimus, Oeconomias sit distin-
 „ctio, prior vero facta & tecta maneat, quamquam etiam de eo-
 „rum quibus Evangelium haud innotuit, salute [neque enim
 „quod ad salutem hominibus acquirendam necessarium fuit, eo
 „ipso statim cognita necessarium est] vel condemnatione senten-
 „tiam inieris. Ceterum cum innumeri futuri sint felicitatis &
 „poenarum in venturo ævo gradus, Deusq; singulis singulos pro
 „cujusq; operibus redditurus sit, facile quis videt multas circa
 „hoc Argumentum difficultates subto jam evanescere, bonita-
 „temq; Dei cum particulari Evangelii prædicatione hujusq; veri-
 „tate amice conspirare.

§. XXXIII.

Enimvero Rom. I. c. Ethnici, qui sub lege Mosaica erant,
 lege illa non condemnati perire dicuntur. Hinc autem non se-
 quitur, illos qui Evangelium non audiverunt atq; adeo per fidem
 in Christum salvandos esse homines ignorarunt, propter carenti-
 am illius fidei damnatum non iri. Nam Evangelium quod uni-
 cam salutis viam esse ostendit fidem in Christum, ad omnes &
 singulos homines spectat. Revelavit illud etiam Deus eum in
 finem, ut illius omnes & singuli homines notitiam assequantur,
 atq; ita quidem, ut & assequi eandem omnes & singuli homines
 possint. Deum non omnem gratiæ suæ, quæ remisissis peccatis
 per Christum hominibus contingit, ac in hoc ævo dispensatur,
 oeconomiam revelasse, ex allatis falsum est. Fides enim in Chri-
 stum per hæc ita Dei placandi & salutis consequendæ medium o-
 mnibus & singulis constituitur, ut qui hoc medio destituitur, gra-
 tia Dei æternum privatus damnandus sit. Itaq; præter fidem in
 Christum gratiæ divinæ & salutis impetrandæ nulli & in hoc tan-
 tum ævo, oconomia dispensatur. Decepisset etiam Apostolus
 Act. XX. 27 suos, & cum his ad mundi usque finem subsequen-
 tem ætatem, dum passim buleu tu Theu illis se annuntiasse te-
 statur, si præter hanc gratiæ Dei & salutis per fidem in Christum
 consequendæ in hac vita Oeconomiam, adhuc alia dispensare-

tus

tur à Deo per Paulum illis non revelata. Unde cum 1. Cor. XIII. 1. scientiam nostram in hac mortali vita ek merus esse dicit, neutiquam vult, partem tantum aliquam de gratiæ Dei & salutis consequendæ mediis, non omnem vero illorum complexum ex divina revelatione nos tenere; sed consummata illa, quæ beatis in futuræ vitæ statu Deum prosopon prosopon intuituris continget, Dei cognitione nos hic nondum potiri significat. Hos ergo, quos Christus & Paulus definiverunt, transilire limites, summæ temeritatis, & Paulum adversus Christum & se ipsum testem advocare est. Nemo Evangelium ignorat nisi culpa sua. Si autem vel unus Evangelium ignorat non sua culpa, Deus in culpa est, quod ille Evangelium ignoret, utpote qui med a, per quæ ad Evangelii notitiam pertingat, obvenire ipsi absolute noluit. Quandoquidem Scriptura illis, quibus Evangelium non annuntiatum est, adeoq; Christus à salvandis fide apprehendendus non innotuit, damnationem æque tribuit ac ceteris, quibus Christus annuntiatum est, sed finali apostasia ab illis repudiatus est; quemlibet ita cum Scriptura statuere fas est. Rom. X. 14. dicitur, quod nemo possit in Christum credere, cui Evangelium de Christo non annuntiatum est; sed non affirmatur, quod nemo, cui Christus non annuntiatum est, in culpa sit. quare Christus ipsi non annuntiatum fuerit. Neque bonitati Dei quisquam, qui ob apostasiam quemlibet, sive audiverit quicquam de Christo, sive minus, damnatum iri asserit, limites ponit: sed limites illos, quos ipse Deus bonitati suæ posuisse se revelavit ostendit. Nam Scriptura, dum fidem in Christum viam ad salutem esse ita commonstrat, ut, qui huic viæ non insistit, cum in via, quæ ad damnationem ducit, incedere exponat, præter hanc salutis viam, tanquam ordinariam, aliam esse, quæ sit extraordinaria, non tantum non affirmat, sed & absolute negat. per varias gratiæ Oeconomias Vir Celeberrimus illas significat de quibus supra scripsit, non omnem gratiæ suæ per Christum quibus hominibus obtingit, & in hoc & futuro ævo dispensatur, Oeconomiam revelasse Deum, memorasse quidem se eas dicit, sed ubi e

tc.

tent memorata, non comparet. Et quomodo memorare eas potu-
 it, quas Deum non revelasse tradit? Alia ergo, ceu ostensum est,
 cum Deo in gratiam redeundi Oeconomia existit nulla, prater e-
 am, omnibus gratiam Dei & salutem adepturis in hac solum vita
 praescripta, quae est per fidem in Christum. Dictu quidem facilis
 illa inter viam Dei ordinariam & extraordinariam, variasq; gratiae
 Oeconomias distinctio est; sed probu ita difficilis, ut Viro Cele-
 berrimo simpliciter adynatos sit. Quod ad salutem hominibus
 acquirendam necessarium fuit, est, teste Scriptura, unica Christi
 satisfactio, ita tamen propter hanc salutem consecuturis cognitu
 necessaria, ut non cognita nulli applicetur, non autem appli- cata
 ad salutem actu consequendam nulli proffit. Quemcunq; post hanc
 vitam quis felicitatis gradum obtinet, is summe felix, sive beatus
 est; in quocunq; autem post hanc vitam poenarum gradu quis ver-
 satur, is summe miser est. Nemo enim tum ullo modo felix est,
 nisi summa beatitudine fruatur, & nemo tum poenam ullam pa-
 titur, nisi infinitam infernalis flammæ miseriam sustineat. Cum
 neminem Evangelium ignorare nisi sua culpa, & hinc, tenebras
 invincibiles, quibus in hac vita obseptus fuerit, obtendere posse,
 supra probatum fuerit, nemo, qui Christum hic ignorat, à damna-
 tione excluditur, quamquam poenae gradu differat à ceteris, qui
 Christum sibi annuntiatum voluntarie repulerunt. Vel illis adeo,
 „qui rationi recte convenientius vixerint remissis ex mera Dei
 „misericordia peccatis, cum Joh. Clerico post hanc vitam felici-
 „tatis aliquem gradum, extra salutis & damnationis statum, assigna-
 „re; vel cum Philippo Limborchio sicut triplicem hominum in
 „hoc ævo statum, credentium, incredulorum & ignorantium, ita
 „etiam triplicem post hanc vitam statum hominum fingere, vitae
 „æternæ, qui sit credentium cruciatuum infernalium, qui sit incre-
 „dulorum, & prater hos, statum ignorantium, qui licet expresse,
 „qualis futurus sit, definire eum nequeamus, tamen a duobus
 prioribus distinctus sit, est adversus Scripturam, & in ea re-
 velatam Dei justitiam, pugnando, pramia & poenas juste
 cuius

cuius distribuendi rationem ex suo ingenio accersere. Nam nullus unquam convenienter rationi vixit, nisi simul fide in Christum donatus fuerit. Neque remittuntur ulli peccata ex sola Dei misericordia, sed propter fide apprehensam Christi satisfactionem. Itaque quia Scriptura in duas tantum Classes universa hominum individua in hac vita colligit, credentium & non credentium, ideo etiam post hanc vitam non nisi duplicem statum vel vite aeternae vel damnationis omnibus decernit, Joh. III. 18. C. V. 29. Matth. XXV. 46.

§. XXXIV.

Quemadmodum ergo Romanis ab Apostolo monstratum bathos, cum universali Dei gratia & Christi merito fidei particularitatem conciliaturos non compellit, ut propter incredulitatem eos, quibus Evangelium annuntiatum non est, damnari non posse contra Scripturam statuunt; sic nec idem, ut de questione; an fides in Christum sit causa impulsiva Electionis externa? iudicium suspendamus, imperat.

§. XXXV.

Atque haud aliter ad hoc bathos delati gradum sistunt Theologi nostri. Neque inter hos B. Hülsemannus Calvini Scholam cum Paulo O Altitudo! vociferantem reprehendit, nisi quod in illa Doctores, cum praedestinationem suam absolutam probaturi quose vertant nesciunt, in Apostolico hoc effato refugium quarant. Merentur hic legi quae praclare hunc in finem ipse scripsit de Auxiliis gratiae p. 156. mentem ejus satis vindicatura. Confitemdum, inquit, est, in Oeconomia & mediis vocandi, sive administratione mediorum salutis arcana quaedam occulto Dei iudicio, permittenda, & exclamandum cum Apostolo: O Altitudo! ex Rom. XI. 33. non, quasi absolutae reprobationis decretum sit inscrutabile, uti nemo non Calvinistarum exponit; [Falsum est, enim, Apostolum applicare hoc dictum ad inevidentiam causa-

M

rum

rum reprobationis: Connexio ostendit illud applicari ad inevi-
 dentiam causarum vocationis missæ gentilibus æque indignis, ac
 Judæi erant, vers. 20 21 22. 23. seqq.] Sed quia stante evidenti
 voluntate Dei, de salvandis omnibus; stante Christi & Ecclesiæ
 communi intercessione pro non conversis; dispensatio tamen
 mediorum salutis inter æquales tum inæqualis est, ut ex parte
 hominis, neq; à priori, neq; à posteriori causam proximam, &
 infallibilem deprehendere possimus. Tum ubi, quod univer-
 sus Patrum Chorus in primis B. Augustinus, qui hoc dicto Apo-
 stolico velut Ægide se regat, non ad absolutum reprobationis de-
 cretum vestiendum, sed ad defendendum imparitatem gratiæ,
 paribus in eadem perditione constitutis collata, atq; hos secuti
 Lutherus, Formula Concordiæ, Chemnitius, Hutterus, Meis-
 nerus, Gerhardus, id confessi fuerint, commemorasset, ad abso-
 luti decreti in Calvini Schola Architectos se convertit pag. 159.
 hunc in modum locutus: Ut immerito Tostanus & Pareus in
 Comment. nobis objiciant; ac si Arcano Dei judicio nullum lo-
 cum deus; damus eum reverenter. Nam etsi præteritionis &
 reprobationis causas in singulis hominibus sufficientes & evi-
 dentes demonstrare possumus; in paritatis tamen causas, cum
 in poenarum inflictione, quando paria delicta sunt, tum in
 beneficiorum restitutione, quando utrinq; par indignitas est;
 deniq; in expectatione poenitentiae, vel longiore, vel brevio-
 re, atque infinitis aliis demonstrare non possumus. E contra Cal-
 vinistarum domestici antequam invicem separati essent, Collo-
 cutores nempe Hagenses p. 119. Edit. Brandii fatentur: Quando
 nostram absolutam prædestinationem tueri non possumus, ha-
 bemus semper in ore Pauli verba Rom. XI. O Profunditatem
 divitiarum &c. Quibus in margine adscriptis: Calvinistæ, quan-
 do se expedire non possunt, vociferantur: O Altitudo!

§. XXXVI.

Tandem neque Augustini neque Lutheri sententia, quo
 minus

minus absoluti decreti Doctores fundamentaliter errent, impediet. Nam Augustinum decretum absolutum cum Calvini Schola constanter docuisse, quibus Argumentis demonstrabit Vir Celeberrimus? Certe non tantum Augustini ætate, sed & post Augustinum per aliquot seculi absoluto decreto ita contraria asseruit Ecclesia, ut illud in Prædestinarianis etiam & Godeschalco atq; asseclis tanquam impium dogma damnaverit, nunquam tamen in erroris istius impii societatem relata Augustini doctrina. Quin, qui Prædestinarianorum hæresin ex male intellectis Augustini Scriptis haustam arbitrati sunt, ab absoluti decreti errore Augustinum hoc ipso sane absolverunt. Præterea ipse Vir Celeberrimus dissert. cit. pag 93. nec Systema Augustini ab omnibus contradictionibus liberum esse, nec ita positum vult, ut verba, aliquando varie explicari nequeant, nullum logomachis locum relictura. Si autem ex verborum ambiguitate de mente Augustini certitudo colligi nulla potest, quomodo absolutum decretum cum Calvino affirmasse Augustinus censendus erit? Sed & ib. p. 96. fatetur, Theologos nostros, Augustinum potius, ad Reformatorem quam ad nostram sententiam deflectere adeoque absolutum decretum docere, hætenus negare visos esse. Qui ergo Augustinum absolutum à fide Electionis decretum statuere negant, illis obijci non potest, quod, dum Augustinum ob absolutum decretum non damnant, Calvini tamen Scholam propter pertinaciter defensum absoluti decreti dogma erroris fundamentalis arguant.

§. XXXVII.

Lutherum à Lutheranis Theologis absoluti decreti nunc infusari, mira omnino res videtur, maxime cum toties contra Calvini Scholam, Lutherum hic in partes suas trahere conatam, à Lutheranis de Luthero probatum contrarium fuerit. Itaq; Argumenta, quæ pro Luthero sibi hic assentiente attulerunt Lutheranis

rani,

rani, si minus valida quis putaverit, quid in istis ipse adhuc non animadversum ab aliis, quibus eadem opposita sunt, desideret, ei ostendendum, non vero nudæ contradictioni inhaerendum erit.

§. XXXVIII.

Manebit ergo absolutum à fide in Christum Electionis decretum, dum erit, dogma, quod quia infinitæ Dei sanctitati inimicum est, fidei & salutis fundamentum penitus evertit, atque adeo, quo minus cum illis, qui istud amplectuntur, societatem Ecclesiasticam inire, Lutherani queant, perpetuo obstabit.

F I N I S.



EMENDANDA.

In Dedicacione.

leg. p. 1. lin. 17. *Personae*

23. ἔχοντες μόρφωσιν τῆς εὐ-
σεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρη-
μόνοι

p. 1. lin. 25. μεταχηματισμὸν

p. 2. lin. 4. Φάντασμα
intuentur

In Exercitatione.

leg. p. 1. lin. 2. *istam*p. 2. lin. 17. *ratio ex credendorum*
*numero, prae &c.*p. 8. lin. 12. *illa*p. 12. lin. penult. θέλημα ἢ εὐδο-
κία τῆς θελήματ^ο,

p. 12. lin. ult. p. 772.

— θέλημα

p. 31. lin. 1. εὐδοκία

lin. 4. 5. βεβλήν τῆς θελήματ^ο
αὐτῆς,

lin. 5. & 6. πρέθεσιν τῶν αἰώνων,

lin. 9. θελήματι, voluntate προ-
επιθέτης,

lin. 13. διὰ θεῶν πρέθεσιν,

lin. 17. πρέθεσις,

lin. 18. πρέθεσιν

lin. 20. πρέθεσιν juxta πρέθεσιν

p. 14. lin. 5. προορισμὸν

lin. 6. πρέθεσιν,

lin. 7. προορισμῶ.

lin. 11. προορισμῶ,

p. 14. lin. 13. 14. κατὰ βεβλήν τῆς θελή-
ματ^ο αὐτῆς, καὶ πρέθεσιν αὐτῆς,
lin. ult. ἀνυπευθύνω

p. 15. lin. 21. προκαταρκτικὴν

p. 17. lin. 27. 28. λύτερον ἢ ἀντίλυτρον,
lin. ult. *compellit*

p. 19. lin. 2. προορίζειν

lin. 12. προορισμὸν

lin. 17. προορίζειν

lin. 26. ἐνεργεῖν,

p. 20. lin. 5. ἐνεργεῖ,

lin. 6. τὰ πάντα,

p. 21. lin. 1. *in absoluto decreto pro-*
pugnando

lin. 18. gubernare, καὶ

p. 30. lin. 23. ἄπιστοι

p. 32. lin. 15. Πρέγνωσις,

lin. 19. πρέγνωσις

p. 33. lin. 6. DEUM

p. 34. lin. 3. 4. ἢ *in electis nihil fuit,*
quod DEUM impulit ad eos repro-
bandos, etiam in reprobis nihil fuit,
quod DEUM impulit ad hos repro-
bandos.

p. 39. lin. 15. εὐλογητὸν,

lin. 19. εὐδοκία

p. 41. lin. 3. nisi ab eo,

lin. 6. sit non -- DEUS,

p. 42. lin. 1. πρέθεσιν

p. 43. lin. 1. 1. Petr. IV, 19.

lin. 7. ἐν ἀγαθοποιῶσι

lin. 27. ἐχόμενα σωτηρίας, καὶ ἡμῶν
*cum salute*lin. 29. ἀνυπόκριτ^ο

- p. 44. lin. 6. χαρίσματα illa ἀμοιβαία
μέλητα,
- p. 46. lin. 4. εὐδοκία
- p. 47. lin. 2. ἀπιστία
— 7. ῥήσεις
- p. 48. lin. 15. asserit,
- p. 49. lin. 26. μακροθυμία
- p. 50. lin. 9. εὐδοκίαν,
- p. 51. lin. 26. meritum Christi
- p. 52. lin. 8. κατὰ μέρος
lin. 23. καθὼς ἐξελέξατο
- p. 53. lin. 28. ἐπεξηγήσιν
- p. 54. lin. 2. υιοθεσία
lin. 13. & 14. ἐξουσίαν τέκνα Θεῶ
γίνεσθαι
lin. 23. Ἀὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν
- p. 55. lin. 4. ἐνδοκεῖν
- p. 56. lin. 15. χαρίτωσις
lin. penult. χαριτώσει
- p. 57. lin. 3. χάριν ἢ χαρίτωσιν
- p. 58. lin. 8. ἀνακεφαλαίωσιν
- p. 59. lin. 13. salutem, sed ita elegit
ad salutem, ut
- p. 60. lin. 1. 2. εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς πει-
ρασματώσεως,
— 5. λύτρωσιν
- p. 63. lin. antepenult. DEO sanctitatem
- p. 64. lin. 25. Systemaque
- p. 65. lin. 4. βάθος,
- p. 70. lin. 23. ἀδύνατον
- p. 72. lin. 8. de Electionis certitudine
- p. 74. lin. 11. γνησίως
lin. 14. γνησίως
- p. 78. lin. 19. 20. a posteriori, seu ex ejus
effectu, ut illud
lin. 21. uno balitu
- p. 79. lin. 3. ἐποχή
lin. 14. ἐποχὴν
lin. 21. ἐποχὴν ἢ βάθος
- p. 80. lin. 9. Quid?
lin. 11. ἐποχὴ
lin. 13. a se Ipse
- p. 81. lin. 18. sibi Ipse
lin. 26. suspendendum
- p. 82. lin. 8. τὸ πλῆθος σοφίας καὶ
γνώσεως Θεῶ
- p. 83. lin. 27. ut aequalium
- p. 84. lin. 18. ἀποκατάστασιν πάντων
- p. 85. lin. 2. Proleg. Sect. II. Cap. VII.
p. 89 90. Edit. Amstel. 1716. 4t.
Quibus consona in Bibliothecis
eius Gallicis passim extant.
lin. 22. ἕκ μέρους saltem γνώσκο-
μεν
lin. 30. πᾶσαν βιβλίαν τῆς Θεῶ
- p. 87. lin. 2. ἕκ μέρους
lin. 6. πρὸς ὄψιν πρὸς πρὸς ὄψιν
lin. 17. ἀπιστία
lin. 22. ἀπιστία
- p. 88. lin. 8. ἀδύνατον
- p. 89. lin. 11. merito vocationis ad si-
dem particularitatem
- p. 90. lin. 20. Imparitatis